

Η Ε.Λ.Β. ΣΤΗΝ ΟΜΟΡΦΗ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΩΝ

Η Ε.Λ.Β. για άλλη μια φορά εκπροσώπησε επάξια την πόλη μας, συμμετέχοντας στις 2ήμερες εκδηλώσεις του συλλόγου "Μ. Αλέξανδρος" Έδεσσας, με τίτλο "Σταυροδρόμι παράδοσης" στις 26 και 27 Αυγούστου στο θέατρο της Γαβαλιώτισσας, μέσα σ' ένα υπέροχο άλσος, λίγο έξω από το κέντρο της πόλης.

Το τμήμα εκπροσώπησης της Ε.Λ.Β. με 25μελή ομάδα, καταχειροκροτήθηκε από το κοινό, παρουσιάζοντας χορούς από διάφορες περιοχές του Πόντου.

Στην παράσταση (26 Αυγούστου) συμμετείχαν επίσης : το τμήμα γυναικών του "Μ. Αλέξανδρου", καθώς και το τμήμα εκπροσώπησης του ίδιου συλλόγου, παρουσιάζοντας χορούς της Έδεσσας, το συγκρότημα του 3ου διαμερίσματος Θεσ/νίκης, το οποίο εμφανίστηκε με χορούς της Μ. Ασίας και του Αιγαίου.

Αξίζουν πραγματικά συγχαρητήρια σε όλους όσους συνέβαλαν στη διοργάνωση των 2η μερών εκδηλώσεων, με την άριστη φιλοξενία και ξεχωριστή αισθητική των υπευθύνων.

Με εκτίμηση,
Το Δ.Σ.

**Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα
της ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
www.elverias.gr**

Η ΕΠΙΦΥΛΜΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Την αυγή της 28ης Οκτωβρίου του 1940 η Πατρίδα μας δέχτηκε την ανανδρή επιδρομή των Ιταλών φασιστών. Η θρασύτατη απαίτηση των επιδρομέων να πατήσουν τα ελληνικά εδάφη απορρίφτηκε μ' ένα καθολικό "ΟΧΙ!" όλων των Ελλήνων.

Η μεγάλη ώρα είχε σημάνει. Η γλυκιά πατρίδα μ' ένα κραυγαλέο προσκλητήριο, καλούσε τα παιδιά της να υπερασπιστούν την τιμή και την αξιοπρέπεια της. Μια καθολική συγκίνηση κι ένας πάγκοιμος ενθουσιασμός ξεσήκωσε όλο το έθνος για τον ιερό αγώνα.

Οι Έλληνες μαχητές ορμούν ακάθεκτα σ' όλα τα σημεία του' μετώπου. Τα χαρακτηριστικά του εχθρού πέφτουν το ένα μετά το άλλο. Οι Ιταλικές ορδές τσακίζονται στις κορυφογραμμές της Πίνδου και της Β. Ηπείρου. Καίγεται το σύμπαν γύρω και

πάνω από τους γίγαντες μας. Αυλακωτά το αίμα βάφει το χώμα. Ψηλά τις λοφοσειρές και στα διάσελα ασπραποβολάει η Ελ-

Οι Έλληνες μαχητές του Έπους του '40

ληνική Νίκη.

Οι μαχητές μας φαντάζουν σαν νέοι Βυζαντινοί Ακρίτες, που είχαν διώξει ύστερα από θανατερό χαραπάλαιμα τους Σαρακηνούς και τους Απελάτες. "Έμην Ακρίτα λέγε με, τον Ντούτσε 'κι φοούμαι και αντί να είμαι σκλάβος ατ' καλλίον να σκοτούμαι". Και συνεχίζει ο μαχητής: "Μάνα, παρακάλ' τον Θεόν, την Παναΐαν, να διν' με δύναμη, πάντα μπροστά, στην μάχην, να βρίσκουμαι".

Ύστερα οι γενναίοι μας αναπέμπουν, με γιγάντια φωνή, τα νικητήρια στην Υπέροχο Στρατηγό του Γένους των Ελλήνων,

την Παναγία.

Η Ελληνική Φυλή στον ημιθεικό του εκείνου αγώνα ξεαναφάνερωσε το μεγαλείο και την ψυχική της δύναμη. Ήταν μια νίκη αιματοβαμμένη, μια νίκη γιγάντια, που ο θρύλος την πήρε στα φτερά του κι οι

μαχητές μας αναδείχτηκαν ημίθεοι. Η χώρα όλη με υπερηφάνεια δικαιολογημένη ύψωνε τη νικητήρια φωνή της κι ο κόσμος όλος αναρριγώντας έπλεκε επαίνους και ύμνους για τους ήρωες μας. Το Γένος των ηρώων παρουσιάστηκε πάλι έξοχο κι ολοφώτεινο, γενναίο και θαυμαστό.

Η πατρίδα μας εις τους αιώνες θα ευγνωμονεί και θα ευλογεί τους μαχητές μας, που με τη θυσία τους δημιούργησαν ένα νέο κι αστραφτερό ακριτικό έπος στη νεότερη ιστορία μας. Αλησμόνητες μέρες, αλησμόνητες θυσίες, αλησμόνητοι ήρωες!

ΠΟΝΤΟΣ, ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ, ΘΡΑΚΗ Ο Ελληνισμός της Ανατολής και οι γενοκτονίες

Η Βουλή των Ελλήνων στις 24 Φεβρουαρίου 1994 με απόφασή της όρισε την 19η Μαΐου, ως ημέρα εθνικής μνήμης για τα θύματα γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου από τους Τούρκους στην περίοδο 1916-1923.

Ύστερα από μερικά χρόνια, με άλλη απόφασή της, όρισε την 14η Σεπτεμβρίου, ως ημέρα Εθνικής μνήμης για τα θύματα γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από τους Τούρκους.

Οπωσδήποτε με κάποια άλλη απόφασή της θα ορίσει μία ακόμη ημέρα μνήμης για τα θύματα των Ελλήνων της Θράκης από τους Τούρκους.

Μήπως όλα αυτά, έτσι που έγιναν και που θα γίνουν, είναι ένας έμμεσος τρόπος κατακερματισμού του προσφυγικού Ελληνισμού και βολεύει την Ελληνική πολιτεία;

Μήπως οι κ.κ. βουλευτές, στην πλειοψηφία τους, δεν γνωρίζουν πολύ καλά την ιστορία του ελληνισμού της Ανατολής; Ίσως βέβαια να θεωρείται και φυσικό, αφού αυτή η ιστορία δεν είναι γραμμένη στα επίσημα βιβλία, εξ' αιτίας όμως της αδιαφορίας των ιδίων.

Μήπως κάθε φορά που συζητούν τόσο σοβαρά θέματα, δεν συμβουλευόνται τους πολλούς και καταξιωμένους ιστορικούς νομικούς, Τουρκολόγους, διεθνολόγους και λαογράφους μας;

Μήπως οι αποφάσεις τους στηρίζονται στα διαφορετικά πάντα αιτήματα των πολλών δυστυχώς ομοσπονδιών που υπάρχουν, γιατί οι ομοσπονδίες αυτές, έχοντας τις συνεχείς διαμάχες μεταξύ τους,

Συνέχεια στη σελ. 3

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟ

Η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας συγχαίρει όλους όσους εξελέγησαν στις πρόσφατες Νομαρχιακές και Δημοτικές εκλογές και εύχεται καλή επιτυχία στο έργο τους.

Με τιμή,
Το Δ.Σ.

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

ΑΚΡΙΤΑΣ

ΠΑΛΛΑΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ · ΣΑΒΒΑΤΟ

ΣΑΒΒΙΔΗΣ
ΒΕΡΟΙΩΤΗΣ ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΛΟΥΣΙΟ ΛΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΑΤΡΙΔΑ ΒΕΡΟΙΑΣ · ΤΗΛ. 23310 62346

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

1. Τρώγ'νε και πίν'ε

Σ' έναν χωρίον ο ποπάς πολλά εγάπανεν το ρακίν. Πάντα είχαν 'ς σο ζωνάρ'ν ατ έναν πουκάλ' ρακίν. Σ' την εγκλησίαν πα εκοβάλ'ν από μετ' εκείνον. Κρυφά και φανερά 'ς σο Ιερόν απέσ' εβγάλ'νεν το πουκάλ' ας σο ζωνάρ' και εκούρτανεν ολίγον και ξαν' εβάλ'νεν ατό 'ς σο ζωνάρ'νατ κεσ'.

Οι επιτρόπ'τα μίαν δεύτερον είπαν ατον, "πάτερ 'κι εν' σωστόν από ντ' εφτάς απέσ' 'ς την εγκλησίαν. Αμάν ο ποπάς πού ν' απιδαβαίν' το ρακίν. Κάποτε επαίρεν την απόφασιν η επιτροπή να εγκαλεί ατον 'ς τον Δεσπότη. Αέτς πα έναν ημέραν εκατήβαν ' στην Μητρόπολιν και εγκάλεσαν ατον.

Αφήστ' ατον, είπεν ο Δεσπότης, άλλο δε μη λετ' ατον. Την Κερεκλήν θα έρχουμαι ας σο δίκαιον ατ. Αέτς πα ε(γ)έντον. Την Κερεκλήν επή(γ)εν ο Δεσπότης 'ς σο χωρίον και εστάθεν 'ς σο Δεσποτικόν κι αν'. Ο ποπάς λειτουργεί και ο Δεσπότης ακούει. Την ώραν ντο θα έλε(γ)εν ο ποπάς το δεύτερον Ευαγγέλιον αγληγορτά-αγληγορτά εκούρτεσεν έναν, δύο φορές και ας σο γληγορέμαν ατ' το πουκάλ' 'κι εσέγκεν από καλά 'ς σο ζωνάρ'. Εξέβεν 'ς την Ωραιάν Πύ-λην άπάν' και είπεν το Ευαγγέλιον.

Ας σο είπεν το Ευαγγέλιον, εκλείστανε κα' για να προσκυνά τον Δεσπότη. Αμάν πολλά εκλείστανε κα' και το πουκάλ' ερούξεν αφκά, ετσακώθεν και εκ-χύνε το ρακίν.

Παπα Θόδωρε, εκούξεν ο Δεσπότης, ντο ελέπω; Ο ποπα-Θόδωρον εκλώστανε αδά, εκλώστανε ακεί και εσ'κωσεν το κιφάλ' ατ 'ς σο Μυστικόν Δείπνον κιάν' και είπεν. Δέσποτα ακείν' ακειαπάν' τρώγ'νε και πίν'ε και σύρ'νε τα πουκάλια αδαφκά... Ο Ποπα-Θόδωρον ντο καπαγιατ'

Διήγηση: Χ. Τσαρπιδής
Συλλογή-επιμέλεια: Ιμεραίος

2. Ρακόπον να εν 'κι γίνεται;

Ο λυκοπάππο μ' ο Κατής ο Θανάσης ασ' σο Μερσίν' ενενηναδυό χρονών ερρώστεσεν βαρέα και δέκα ημέρες η γλώσσα τ' έτον πιασμένον.

Γιάμ' αποθάν χωρίς κοινωνίαν, ελάεσαν δύο ποπάδες, να φτάγ'ν ατον ευχέλιον και να κοινωνίζ' ν ατον.

Ένας ασ' σοι ποπάδες, που έτον τη καλομάννας-ι μ' ο κυρ', ρωτά τηναν:

-Μαρία ρίζα μ', για να φτάμε το ευχέλιον, θέλομέ ελαίς ελάδ'. Έεις; Αν 'κι έεις, δέβα ψαλάφα ασ' ση γειτονίαν.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. καγάνιν=δρεπάνι
2. καγκουράνω=κυρτώνει
3. καδίν=κάδος
4. καικά=κοντά
5. κακίνω=κακιώνω
6. καλύνω=καλυτερεύω
7. κανάτιν=φτερούγα
8. καρίπικον=έρμηνον
9. καρτάλιν=αετός
10. κάτα=γάτα
11. καταγαρίζω=ξεφωνίζω
12. καταλύνω=καταστρέφω
13. καταστένω=αναπληρώνω
14. καταφρονία=κατηγορία
15. κατενίζω=ξεπλένω

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟ

Η Ε.Λ.Β. συγχαίρει τα παιδιά του χορευτικού της τμήματος, για την εισαγωγή τους στα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας.

Οι επιτυχόντες είναι:
-Καβζαλίδης Στέλιος, Πολιτικών Δομικών Έργων Τ.Ε.Ι. Σερρών
-Σελπέσης Γιώργος, Τηλεπληροφορικής & Διοίκησης Τ.Ε.Ι. Ηπείρου Άρτας
-Φωστηροπούλου Ηράκλεια, Τεχνολογίας, Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών Τ.Ε.Ι. Λάρισας

Με τιμή το Δ.Σ.

ΤΑ ΑΙΣΩΠΟΝΟΣ ΤΑ ΜΕΣΕΛΙΑ

Γράφει η εκπαιδευτικός Ελένη Πιπερίδου-Λαφαζάνη

1. Λεοντάρ' και άγρες γαΐδαρος

Έναν λεοντάρ' κ' ένας άγρες γαΐδαρος έξεβαν εντάμαν σο κυνήγ'. Κι αφού εκυνήγησαν κ' εμάλεψαν επεεί κυνήγ', το λεοντάρ' εμάγεψεν ατα όλα εμπροστά τ' κ' εχώρ' τσεν ατα σε τρία μερτικά (μερίδια).

Ύστερα εκλώστανε στον γαΐδαρον και είπεν: Το πρώτον θα περ' ατο εγώ αμον βασιλέας. Το δεύτερον άμον σύντροφος και το τρίτον θα φερ' σε τρανόν κακόν αν' κ' χάσε απ' εμπροστά μ' αμάν ατώρα.

2. Κορώνα και αλεπόν

Ένας κορώνα πεινασμέντσα εκάθουτον απάν' σ' έναν σύκαν. Κι επειδή τα σύκας έταν άγρια (άγουρα), ενεμείνεν να ωριμάζ' νε για να τρώει ατα.

Κάποιος αλεπός, περαστικός, όταν είδεν την κορώναν να κάθεται πολλά ώρας απάν' σο δέντρον, παραξενεμένος ερωτά τον;

Ε φιλινάδα, ντο έεις και κάθεται ατόσα ώρας ατουπάν'; Κ' εκείνη επέντεσεν: πεινώ κι αναμένω τα σύκας να ωριμάζ' νε και τρώ' ατα. Ε καημέντσα, είπεν ο αλεπόν.

Εχάθες αν εκρεμάδες απ' ατό μανάχον τ' ομούτι σ' (ελπίδα) Να εξέρ'ς καλά πως όσον κάθεται ατουκά, η κοιλία σ' θα γομούται αέραν μπόλικον, όχι όμως και φαίν'...

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας ενημερώνει τα μέλη και τους φίλους της, ότι ξεκίνησαν οι εγγραφές για το τμήμα εκμάθησης ποντιακής λύρας, σε συνεργασία με τη Σχολή Βυζαντινής και Παραδοσιακής Ελληνικής Μουσικής της Ιεράς Μητροπόλεως Βεροίας-Ναούσης και Καμπανίας, υπό την καθοδήγηση του κ. Θεόδωρου Βεροιώτη.

Πληροφορίες στα τηλέφωνα 23310-60784 (Σχολή)

23310-72060 (Λέσχη)

Επίσης συνεχίζονται οι εγγραφές για τα τμήματα ποντιακών χορών όλων των ηλικιών. Το πρόγραμμα των προβών είναι το εξής:

Κυριακή: Παιδικό αρχαρίων 17:00-18:00

Παιδικό παραστάσεων 18:00-19:00

Εφηβικό (11-15 ετών) αρχαρίων 19:00-20:00

Εφηβικό (15-18) παραστάσεων 20:00-21:00

Ενηλίκων αρχαρίων 21:00-22:00

Δευτέρα: Ενηλίκων εκπροσώπησης 21:00-22:00

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΚΩΔΙΚΟΣ 4447/ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Λάμπρου Πορφύρα 1 - Πανόραμα Βέροιας
Τηλ. (23310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Ρόδων 4 - Τηλ. (23310) 76.026
Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

10,00 ευρώ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 -
ΤΗΛ. (23310) 66.913 - 61.160
FAX (23310) 66.979

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Λ. Πορφύρα 1
59100
ΒΕΡΟΙΑ
ΗΜΑΘΙΑΣ
Κωδικός 4447

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

• Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.

• Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται

αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.

Χειρόγραφα δημοσιευμένα

ή όχι δεν επιστρέφονται.

ΠΟΝΤΟΣ, ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ, ΘΡΑΚΗ

Ο Ελληνισμός της Ανατολής και οι γενοκτονίες

Συνέχεια από σελ. 1

Δεν βρίσκουν τον χρόνο να ασχοληθούν με τα πολύ σοβαρά ζητήματα που αφορούν την ιστορία, την παράδοση και το Έθνος;

Ας έρθουμε όμως πιο κοντά στην πραγματικότητα δίνοντας ένα ζωντανό παράδειγμα που αφορά τις ομοσπονδίες στον ποντιακό χώρο, οι οποίες δεν είναι ούτε μία, ούτε δύο, ούτε τρεις, αλλά περισσότερες.

Όταν στην ίδια πόλη (την Θεσσαλονίκη) διοργανώνονται από δύο ή τρεις ομοσπονδίες ξεχωριστές εκδηλώσεις για το ίδιο ζήτημα, π.χ. της γενοκτονίας, και όταν οι επίσημοι προσκεκλημένοι τιμούν με την παρουσία τους τις ξεχωριστές αυτές εκδηλώσεις, τότε είναι φανερό ότι νομιμοποιούν τις απαράδεκτα συνεχιζόμενες παράλογες και εθνικά καταστρεπτικές πρωτοβουλίες των διοργανωτών, με αποτέλεσμα ο θεσμός να υποβαθμίζεται και για πολλούς να μην έχει πλέον νόημα.

Ένα άλλο ζήτημα είναι οι ξεχωριστές επιχορηγήσεις των πολλών ομοσπονδιών που προέκυψαν από τις ατελείωτες προσωπικές διαφορές των ηγετικών τους στελεχών.

Οι γενναίες αυτές επιχορηγήσεις και μάλιστα από τον ίδιο φορέα, δεν λύνουν κανέ-

να πρόβλημα, αντίθετα μάλιστα ενισχύουν την όξυνση των διαφορών μεταξύ των διοικούντων τις ομοσπονδίες, με αποτέλεσμα να εκθέτουν όχι μόνο τον προσφυγικό Ελληνισμό, αλλά τον απανταχού Ελληνισμό και τη χώρα μας.

Με λίγα λόγια λοιπόν, το χρυσό κλειδί της περιβόητης ενότητας το κρατά η Πολιτεία και είναι φρόνιμο να το χρησιμοποιήσει άμεσα, αγνο-

ώντας το φτηνό πολιτικό κόστος που σε ζητήματα εθνικά και πατριωτικά δεν έχει καμία θέση!

Καιρός είναι να αποκτήσει το ανάλογο θάρρος, να γυρίσει την πλάτη και να κλείσει την πόρτα στους σύγχρονους σκαμνοκένταυρους και καιροσκόπους.

Όμως, όπως και αν έχουν τα πράγματα, πρέπει τώρα να γίνουν βήματα απ' όλες τις πλευρές, λογικά και κυρίως ωφέλιμα για

τον Ελληνισμό.

Πρέπει λοιπόν από σήμερα και δεν είναι καθόλου αργά:

1. Να ιδρυθεί μία και μοναδική στον κόσμο Πανπροφυγική συνομοσπονδία, που θα χειρίζεται όλα τα σοβαρά θέματα του προσφυγικού Ελληνισμού.

2. Να καθοριστεί από κοινού μια εβδομάδα εκδηλώσεων εθνικής μνήμης για τα θύματα της γενοκτονίας του Πόντου, της Μ. Ασίας και Θράκης, ανεξάρτητα από τις ημερομηνίες που ορίστηκαν με απόφαση της Βουλής (19 Μαΐου, 14 Σεπτεμβρίου κλπ)

3. Η πολιτεία να στηρίζει με κάθε τρόπο τις εκδηλώσεις αυτές.

Έτσι σύσσωμος ο προσφυγικός Ελληνισμός, οι Έλληνες όλης της γης και οι αρχές θα τιμήσουν την μνήμη των νεκρών με την αρμόζουσα σοβαρότητα, με το ανάλογο κύρος, παρουσιάζοντας την πρόποσα εικόνα, στέλνοντας τα ανάλογα μηνύματα προς κάθε κατεύθυνση και ενισχύοντας τον ουσιαστικό ρόλο της Πανπροφυγικής Ομοσπονδίας, η οποία με τη σειρά της να κάνει τους ανάλογους χειρισμούς για τα περαιτέρω.

Υ.Γ. Ας με συγχωρήσουν οι αγαπητοί φίλοι Μικρασιάτες και Θράκες, αλλά το καμπαράκι χτυπά κυρίως για τις ηγεσίες των Ποντίων.

Γιάννης Μιχαηλίδης

π. Πρόεδρος Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο Σύλλογος Μικρασιατών Βεροίας, μετά την ολοκλήρωση των εκδηλώσεων Εθνικής Μνήμης για τη Γενοκτονία του Μικρασιατικού Ελληνισμού, που πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή 17 Σεπτεμβρίου 2006, αισθάνεται τη μεγάλη χαρά να ευχαριστήσει δημόσια τους εξής:

-Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης & Καμπανίας κ.κ. Παντελεήμονα, για τη χοροστασία του στη Θεία λειτουργία και το μνημόσυνο.

-Πανοσιολογιότατο Αρχιμανδρίτη κ. Αθηνάγορα Μπίρδα, για την επιμέλεια του θρησκευτικού μέρους των εκδηλώσεων.

-Διευθύντρια 14ου Δημοτικού Σχολείου Βεροίας κ. Τελάλογλου Δέσποινα, για την εξαιρετική της ομιλία εντός του Ιερού Μητροπολιτικού Ναού.

-Γενικό Γραμματέα Υπουργείου Πολιτισμού κ. Ζαχόπουλο Χρήστο, Βουλευτές κ. Χαλκίδη Μιχαήλ και κ. Σιδηρόπουλο Αναστάσιο, Νομάρχη κ. Σπάρτη Ιωάννη, Στρατηγό Διοικητή Β' Σ.Σ. κ. Χαντζή Δημήτριο, Βοηθό Νομάρχη κ. Σιδηρόπουλο Ορέστη, Αντιδήμαρχο κ. Μπατσάρη Χάιδω (εκπρόσωπο του Δημάρχου), Αστυνομικό Δ/ντή Ημαθίας Ταξίαρχο κ. Κουβεντάρη Παναγιώτη, Διοικητή Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Βεροίας Αντιπύραρχο κ. Βαλοδήμο Γεώργιο, Νομαρχιακούς και Δημοτικούς Συμβούλους, που λάμπρυναν με την παρουσία τους τις εκδηλώσεις Εθνικής Μνήμης.

-Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ημαθίας, υπό την αιγίδα της οποίας πραγματοποιήθηκαν οι εκδηλώσεις.

-Δήμο Βεροίας, για την ένταξη των εκδηλώσεων στις Γιορτές της πόλης "Βεροϊών πολιτεία".

-Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού, για την παραχώρηση της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών.

-Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας πόλεως Βεροίας, για την προβολή των Εκδηλώσεων.

-Εύξεινο Λέσχη Βεροίας, για τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα της βραδινής χορευτικής παράστασης.

-Χορευτές, Χορωδούς και Μουσικούς του Συλλόγου Μικρασιατών και της Ευξείνου Λέσχης Βεροίας, για τη μεγάλη τους συμβολή στην επιτυχία της βραδινής χορευτικής παράστασης.

Όλους όσοι παραβρέθηκαν στις εκδηλώσεις Τιμής και Μνήμης του Συλλόγου μας.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο:

Ο Πρόεδρος

Τσαμπουλατίδης Πρόδρομος

Ο Γενικός Γραμματέας

Αδαλόγλου Μιχάλης

Εις τιμήν και μνήμην

ΑΝΕΣΤΗ ΝΙΚ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ

(1930-2006)

"Η αρετή φέρει φήμην εις τους ζώντας,
δοξάν εις τους νεκρούς,
και αθανασίαν εις τους ουρανούς"

(Χείλων, 6ος αι. π.Χ.,
Λακεδαιμόνιος σοφός)

Την Κυριακή 24 Σεπτεμβρίου 2006, αποχαιρέτησε το μάταιο αυτό κόσμο ο αγαπητός γιατρός ΑΝΕΣΤΗΣ ΝΙΚ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, για να μεταβεί στην αιωνιότητα, "ένθα ουκ έστι πόνος, ου λύπη, ου στεναγμός, αλλά ζωή ατελεύτητος".

Η εξόδιος ακολουθία του μεταστάνα τελέστηκε την επομένη ημέρα, από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη μας κ. Παντελεήμονα, στον Ιερό Ναό Αγίου Αντωνίου Βεροίας.

Οικείοι, συγγενείς, τοπικοί άρχοντες, συνεργάτες, συνάδελφοι, συγχωριανοί, φίλοι και γνωστοί, προσήλθαν περιλυποί στο Ναό για τον τελευταίο ασπασμό και για να απευθύνουν εσώψυχα, με τον Αρχιερέα, τη δέηση για τον αείμνηστο: "Μετά των αγίων ανάπαυσον, Χριστέ την ψυχή του δούλου σου Ανέστη". Από καρδιάς οι αποχαιρετιστήριον λόγοι.

Μετά την ακολουθία η σωρός του μεταφέρθηκε στη γενέτειρά του, το Ζερβοχώρι (Ημαθίας), όπου έγινε η ταφή του.

Ξεριζωμένοι οι γονείς του από τον αλησμόνητο Πόντο. Σε ηλικία 8 ετών στερήθηκε τον πατέρα του. Δύσκολα τα χρόνια της ορφάνιας. Πολλές ακόμα ήταν οι αντιξοότητες των παιδικών και εφηβικών του χρόνων εξαιτίας των δυσμενών περιστάσεων (πόλεμος του '40, κατοχή, Εμφύλιος). Κατόρθωσε όμως να σπουδάσει την επιστήμη του Ιπποκράτη. Η διακονία του στο ιατρικό λειτούργημα υπήρξε μια προσφορά στον πάσχοντα συνάνθρωπο.

Ο αείμνηστος είχε μια έντονη κοινωνική και ανθρωπιστική προσφορά. Υπήρξε μέλος του Δ.Σ. του Ι.Σ.Η., των αντιπολιτικών οργανώσεων. Επανελημμένα εξελέγη Νομαρχιακός Σύμβουλος. Μάλιστα δι-

ετέλεσε και Αντινομάρχης στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ημαθίας. Η δε προσφορά του στην Εύξεινο Λέσχη Βεροίας υπήρξε πολύτιμη και ανεκτίμητη. Διατέλεσε μέλος Δ.Σ. και Πρόεδρος της. Εκεί είχε την τιμή ο γράφων να τον γνωρίσει, να συνεργαστεί και να συνδεθεί με φίλια. Υπήρξε ένα από τα πιο καταξιωμένα στελέχη της Λέσχης. Ήταν λάτρης της ποντιακής ιστορίας και παράδοσης. Η δε ποντιακή του γραφή ήταν εντυπωσιακή. Τα κείμενά του δημοσιεύτηκαν στον "Αργοναύτη" (εφημερίδα της Ε.Λ.Β.) χαιρόσουν να τα διαβάσεις. Ήταν πλούσια σε περιεχόμενο και άψογα δοσμένα στην ποντιακή διάλεκτο.

Δημιούργησε με την καλή του σύζυγο Ευαγγελία μια υποδειγματική οικογένεια. Απόκτησε τρία παιδιά, τη Φανή, την Εύη και τον Νικόλα. Ευτύχησε δε να δει και να αγκαλιάσει τρία πανέμορφα και χαριτωμένα εγγονάκια, τα οποία υπεραγαπούσε. Το χαρακτηριστικό του γνώρισμα ήταν η απλότητα και η απέρριπτη παρουσία του, το πράο και μελίχιο ύφος του. Ήταν ο άνθρωπος που κατείχε το μυστικό να γοητεύει, να συνεπαίρνει τους συνομιλητές του και να τους χαρίζει απλόχερα την πολύτιμη ευφροσύνη της καρδιάς του. Όλοι έχουν να πουν ένα καλό λόγο για τον άνθρωπο, το γιατρό, τον Ανέστη Ανδρεάδη.

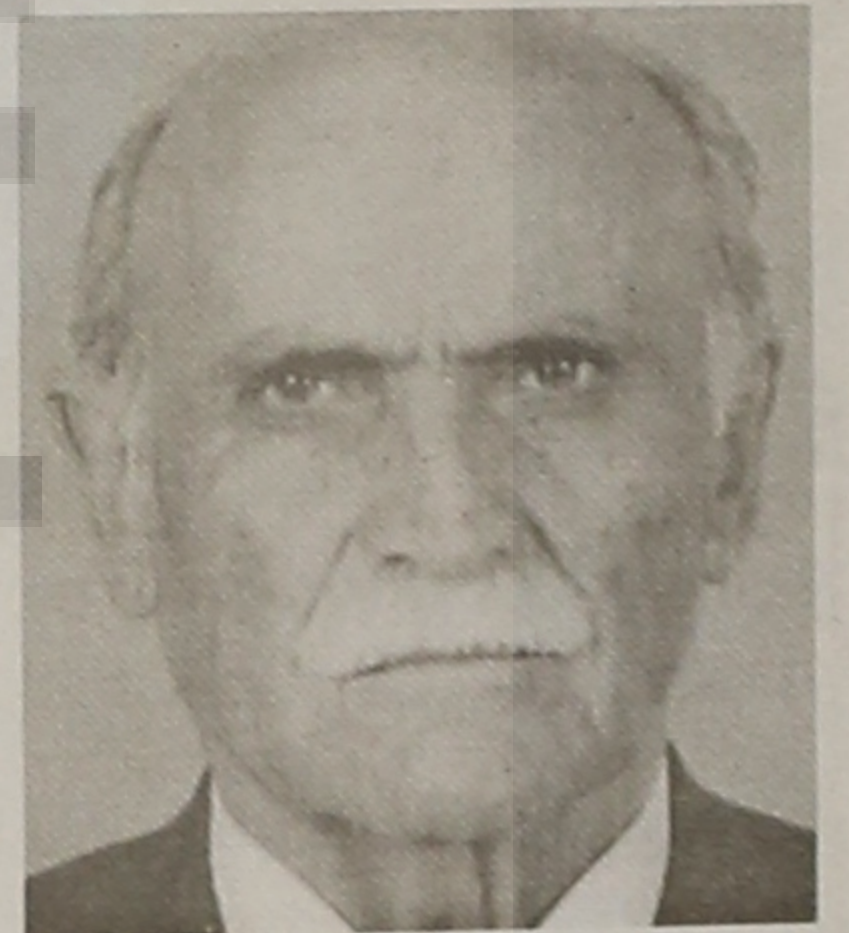
Τη δοκιμασία της υγείας του τη δέχτηκε αγόγγυστα, σιωπηλά, βιώνοντας τους στίχους:

"Σαν έρθει ο πόνος να σε βρει,

να τον δεχτείς παλικάρια,
στάσου λεβέντης σαν τη δρυ,

τη λαμπαδόκορμη, την ίσα και έπεσεν η δρυς και εξήρανθη το εύστρυ κλήμα".

Θλίψη για τους οικειούς του,

τους συγγενείς του, τους φίλους του, τους συναδέλφους του, τους συνεργάτες του και για όλους τους γνωστούς του.

Αξέχαστε φίλε Ανέστη, καταθέτω στη σεβαστή μνήμη σου κάτι παρόμοιο με εκείνο του Αποστόλου Παύλου:

Τον καλόν αγώνα ηγωνίσθης,
Εβδομήκοντα έξι έτη πολύμοχθον δρόμον

Τετέλεκας, άξιος εγένουν επαίων και στεφάνου.

Αιωνία σου η μνήμη

Γιάννης Μελετίδης

ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

marmaron

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Α. & Α. Ο.Ε.

ΕΞΟΡΥΞΗ-ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΑΡΜΑΡΟΥ &
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΕΤΡΩΜΑΤΩΝ

3ο ΧΙΛ. ΒΕΡΟΙΑΣ-ΜΑΚΡΟΧΩΡΙΟΥ
591 00 ΒΕΡΟΙΑ - Τ.Θ. 136
ΤΗΛ.: 23310/62816, 24533
FAX: 23310/24533
e-mail: marmaron@otenet.gr
http://www.marmaron.gr

Νέες εκδόσεις

ΕΛΕΝΗ ΠΙΠΕΡΙΔΟΥ - ΛΑΦΑΖΑΝΗ

"Ζήσον και μη φαίνεσαι"

Δεκατέσσερα διηγήματα στην ποντιακή περιλαμβάνει η συλλογή της εκλεκτής συμπολίτισσάς μας κ. Ελένης Πιπερίδου - Λαφαζάνη που κυκλοφόρησε πρόσφατα, με τον παραπάνω τίτλο.

Πρόκειται για διηγήματα βγαλμένα μέσα από τη ζωή μιας εποχής με έντονα προσφυγικά χαρακτηριστικά. Βέβαια, δεν είναι σκέτες αφηγηματικές αποτυπώσεις. Είναι δοσμένα αρμονικά με την ευαισθησία της δημιουργού, για ν' αναδυθούν σ' έργα αφηγηματικής τέχνης άψογα.

Η διηγηματογράφος και για την αισθητική και για την αρχιτεκτονική δόμηση των διηγημάτων της, πήρε σαν πρώτη ύλη και ουσία το συναίσθημα.

Η εκφραστικότητα των διηγημάτων στηρίζεται κυρίως στη ζωντανή ανάπλαση και στη δυναμική παραστατικότητα, στην ποιητική έκφραση και στην πλαστικότητα.

Οι εικόνες που αναδύονται είναι ποικίλες, καθαρές, ρεαλιστικές, γεμάτες χρώματα. Πίνακες ολόκληροι, εντυπωσιακής σύνθεσης κι εκθετικού πλούτου. Οι σκηνές είναι ζωντανές με άψογη σκηνοθεσία και σκηνογραφία. Εύκολα θα μπορούσαν να διασκευαστούν σε θεατρικές. Το ύφος είναι γλαφυρό με κύριο χαρακτηριστικό τη βαθιά συναισθηματικότητα. Η απόδοση των διηγημάτων γίνεται στην ποντιακή διάλεκτο. Η διηγηματογράφος είναι μια τεχνίτρια της ποντιακής λαλιάς. Μιας λαλιάς ελληνικότατης, που οι ρίζες της χάνονται στα βάθη της αρχαιότητας.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε, ότι τα διηγήματα αυτά της αγαπητής μας διηγηματογράφου, υπηρετούν θαυμάσια την ηθογραφία και μάλιστα την ποντιακή. Στο λειμώνα της ποντιακής λογοτεχνίας θα έχουν θέση περίοπτη.

Θερμά σου σφίγγω το χέρι, αγαπητή συμπατριώτισσά μου, κ. Ελένη Πιπερίδου - Λαφαζάνη.

Γιάννης Μελετιδής

Φωτογραφία ντοκουμέντο της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου. Οι "πολιτισμένοι" Τούρκοι στρατιώτες ποζάρουν περήφανοι γιατί κρέμασαν ανάποδα τον Έλληνα του Πόντου.

Ημερομηνία 17-6-1920.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΑ!..

...Τον είδες ποτέ να χορεύει Κότσοαρι, Τικ ή Λετοίνα, Πυρρίχιο ή Σεραντίσα, να κρατά αντί για κρίνα και στα δύο του χέρια τα πολεμικά μαχαίρια;

Κορδής "Ο Πόντιος"

Επειδή έχω μια μακρόχρονη σχέση με το βιβλίο (και το γράψιμο), νομίζω μπορώ να εκφέρω γνώμη και για τους συγγραφείς και για τους εκδότες!

Εν πρώτοις, έχω την αίσθηση ότι, όποιος γνωρίζει γραφή και ανάγνωση, είναι εις θέση να συγγραφεί ένα βιβλίο λ.χ. Αυτοβιογραφικού χαρακτήρα, όπου δεν απαιτείται ούτε ταλέντο, ούτε ειδικευση! Φυσικά το πράγμα αλλάζει αν αυτό το βιβλίο είναι Επιστημονικό, Ιστορικό, Πολιτιστικού χαρακτήρα κ.λ.π. Τότε απαιτούνται και γνώσεις και ταλέντο!..

Γιατί το λέω τώρα αυτό; Διότι, αυτές τις μέρες, έπεσα στα χέρια μου ένα βιβλίο, μα τι βιβλίο; Λίαν ενδιαφέρον και λίαν παρουσιάσιμο! Τίτλος του: "ΠΥΡΡΙΧΙΟΣ ΧΟΡΟΣ (ΣΕΡΑ-ΤΡΟΜΑΧΤΟΣ)" και συγγραφέας του ο πολύ-πολύ γνωστός και αγαπητός συμπατριώτης κ. Δημήτριος Αθανασιάδης, Φιλολόγος-Θεολόγος, νυν συνταξιούχος Εκπαιδευτικός (πρ. Λυκειάρχης), με πλούσια συγγραφική και Σωματειακή (=Ποντιακή) δράση!

Ο κ. Δημήτριος Αθανασιάδης, όπως και όλοι οι άλλοι Πόντιοι Διανοητές (=Χρ. Σαμουηλίδης, Οδ. Λαμπίδης, Δημ. Τομπαϊδής, Ελ. Γαλανίδου, Ν. Λαπαρίδης, Σ. Λιανίδης, Τ. Καμπουρίδου κ.π.ά.), ασχολήθηκε συστηματικά με την Ιστορία του Πόντου, με την Ποντιακή Λαογραφία, με τα Ποντιακά Δρώμενα!

Με το ανωτέρω βιβλίο του μας αποκαλύπτει την Ιστορική Αξία του περιφήμου αυτού Ποντιακού Χορού, του Πυρρίχιου, που θεωρείται ο κορυφαίος χορός του ποντιακού ελληνισμού, αφού οι "ρίζες" του προέρχονται από την Ελληνική Αρχαιότητα.

Ο κ. Δημήτριος Αθανασιάδης, ως προειπώθηκε, είναι φιλόλογος, που σημαίνει ότι γνωρίζει να εισδύει εις τα άδυτα της Ελληνικής Γραμματολογίας και Αρχαιολογίας. Μ' άλλα λόγια, το βιβλίο του αυτό ενέχει θέση Επιστημονικής πραγματείας!

Αλλά είναι κατά τέτοιο τρόπον γραμμένο ώστε να γίνεται κατανοητός από οιονδήποτε αναγνώστη α-

σχέτως μορφώσεως. Βέβαια η πρώτη του έκδοση (1976) ήταν γραμμένη στην "σκληρή" καθαρεύουσα, αλλά η τωρινή (2006) στην απλή Δημοτική!

Όμως και κάτι άλλο, πολύ-πολύ σημαντικό δι' εμέ που έχω θητεύσει στην Τυπογραφική Τέχνη: η παρούσα (2η) έκδοση φέρει τη σφραγίδα του γνωστού Εκδοτικού οίκου Θεσσαλονίκης των Αφών Κυριακίδη. Και οι Αφοί Κυριακίδη έχουν δώσει πολλά δείγματα της Εκδοτικής Αξιωσύνης των! Ο,τι βιβλίο εκδίδουν και Τυπογραφικώς και Αισθητικώς, είναι άψογον!!!

Οπότε, καλό γράψιμο από τη μία μεριά, καλή εκτύπωση (δηλ. καθαρά τυπογραφικά στοιχεία, πολυχρωμίες, χαρτί πολυτελείας, προσεγγμένη δουλειά) απ' την άλλη μεριά, να το από κάθε άποψη ΩΡΑΙΟ αυτό βιβλίο!

Όλα αυτά, τα πολύ θετικά στοιχεία, σε... αναγκάζουν να πεις το πρέπον και το πρέπων είναι:

-Εύγε, καλέ μας συμπατριώτη κ. Δημήτρη Αθανασιάδη γι' αυτό στου το πολύ ενδιαφέρον βιβλίο, που πλουτίζει (και φωτίζει) τα ποντιακά μας Γράμματα!

-Εύγε και σεις Αφοί Κυριακίδη, με τις Εκδόσεις και επανεκδόσεις βιβλίων ποντιακού περιεχομένου οι οποίες διακρίνονται για επιμέλεια και τυπογραφική τελειότητα!

Φυσικά η φωνή μας είναι κάπως αδύναμη και ίσως να μη φτάνει εκεί που πρέπει να φτάσει. Αλλά θα το φωνάζουμε και -ίσως- ακουσθούμε αρμοδίως:

Καθώς είδαμε, την πρώτη έκδοση, του πιο πάνω βιβλίου του κ. Αθανασιάδη, των βράβευσε ένα προσφυγικό (Σμυρναϊκό) Σωματείο: η ΕΣΤΙΑ Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ Αθηνών!

Την παρούσα λαμπρή, όντως, έκδοση δεν θα πρέπει να την βραβεύσει κάποιος άλλος πνευματικός (κρατικός) φορέας; Νομίζουμε πρέπει!

Άλλωστε αυτός ο φορέας (η Ακαδημία Αθηνών, ας τον αποκαλύψουμε!) βράβευσε πολλάκις τόσους και τόσους πόντιους Διανοητές και Σωματεία μας! Γιατί όχι και τον κ. Δημ. Αθανασιάδη;

Είθε ν' αξιωθεί κι αυτός μιας τέτοιας Τιμητικής Διάκρισης απ' ένα τέτοιας φήμης πνευματικό φορέα!... Το αξίζει!..

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΛ. ΤΑΤΑΡΙΔΗΣ
-Ζάκυνθος-

Ακούτε την εκπομπή

της Ε.Λ.Β.

στους 97,8 fm Ράδιο Αλεξάνδρεια

Κάθε Τετάρτη από 20.00 έως 22.00

με τον Μελέτη Σισμανίδη

Τηλ. εκπομπής 23330 27535

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΧΟΡΟΥ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Άρχισαν τα μαθήματα ποντιακού χορού. Λειτουργούν έξι τμήματα όλων των ηλικιών:

- Παιδικό αρχαρίων
- Παιδικό παραστάσεων
- Εφηβικό (11 έως 15 ετών)
- Εφηβικό (15 έως 18 ετών)
- Ενηλίκων αρχαρίων
- Ενηλίκων παραστάσεων

Στα παραπάνω τμήματα διδάσκουν πέντε χοροδιδάσκαλοι.

Τα μαθήματα γίνονται στον υπερσύγχρονο και πλήρως εξοπλισμένο χώρο της Ε.Λ.Β. στο πανόραμα (Λ. Πορφύρα 1).

Πληροφορίες στα γραφεία της Ε.Λ.Β. καθημερινά από τις 10:00 έως τις 14:00, στο τηλ. 23310-72060 & 23310-28356 (fax).

ΤΟ ΠΟΝΤΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Γράφει ο Γιάννης Μελετίδης

Το Ποντιακό Θέατρο αποτελεί ένα κομμάτι της λαογραφίας του ελληνισμού. Δε μιμείται άλλα πρότυπα, αλλά είναι η ίδια ζωή, όπως αυτή κυλούσε στις πολιτείες, στα χωριά, στους κάμπους και στα βουνά.

Η ιστορία του αρχίζει από τότε που εγκαταστάθηκαν οι πρώτοι άποικοι Έλληνες στα παράλια του Εύξεινου Πόντου.

Λειτουργήσε εθνικά και κοινωνικά χωρίς να απομακρύνεται από τις ρίζες του, που είναι οι αρχαίες τραγωδίες. Το ποντιακό θέατρο κλείνει μέσα του μια ευδιάθετη καθολικότητα και μια λεπτή ποίηση που δονεί τις ψυχές. Με την απλότητά του, κατόρθωνε και διατηρούσε σε επαφή τον ποντιακό κόσμο με τις παραδόσεις του. Στάθηκε κοντά στο λαό, που ήταν και ο πραγματικός του σκοπός και αγαπήθηκε.

Το κυριότερο λαϊκό παραδοσιακό θέατρο που παρουσιάζεται στο χώρο του ποντιακού ελληνισμού είναι "οι Μωμόγεροι" (Μωμόερα), που παιζόταν στις αυλές των σπιτιών και στις πλατείες των χωριών. Η ονομασία τους προέρχεται από τη λέξη "μώμος" (κοροϊδία) και γέρος. Το θέατρο παρασταίνονταν κάθε χρόνο στο διάστημα του δωδεκαήμερου των Χριστουγέννων.

Οι παραστάσεις του ήταν τυποποιημένες και παρουσιάζε από περιοχή σε περιοχή διάφορες παραλλαγές στη μεταμόρφωση, στις μάσκες, στη σύνθεση των ομίλων και στην υπόθεση του έργου. Πιστεύεται ότι οι Μωμόγεροι προέρχονται από τις Βυζαντινές "Καλένδες", που ήταν διάφορες εύθυμες γιορταστικές εκδηλώσεις της πρώτης Ιανουαρίου. Εκτός από του Μωμόγερους, από γραπτές μαρτυρίες, συμπεραίνεται ότι στην περίοδο των Κομνηνών (1204-1461) στην Τραπεζούντα υπήρχαν θέατρα.

Στοιχεία για τα συγκεκριμένα έργα που παίχτηκαν στον Πόντο έχουμε μετά το 1850. Υπήρχαν θέατρα και θίασοι στα αστικά κέντρα του Πόντου, του Καρς και της Κριμαίας,

Τα έργα παιζόνταν στην ποντιακή διάλεκτο, ακόμα και οι τραγωδίες. Στην περίοδο της επανάστασης του 1821 οι παραστάσεις δίνονται για την ενίσχυση του απελευθερωτικού αγώνα.

Το Ποντιακό θέατρο παρουσιάζει γύρω στα 250 θεατρικά έργα. Πατέρας του ποντιακού θεάτρου κατά το Ι. Παμπούκη θεωρείται ο Κερασούντιος Ιωάννης Βαλαβάνης, ο οποίος έγραφε σε στίχο την κωμωδία "Ειμαρμένης Παίχνια", Αθήνα 1850. Άλλοι πάλι θεωρούν σαν πατέρα του ποντιακού θεάτρου τον Γεώργιο Φωτιάδη από την Κρώμνη (1873-1909). Ο Φωτιάδης σπούδασε νομικά στην Αθήνα, αλλά ασχολήθηκε συστηματικά με τη συγγραφή θεατρικών έργων. Τα θεατρικά του έργα "Λαζάραγας", Κωνσταντινούπολη 1904 και "Προξενεία", 1908, θεωρούνται από τα καλύτερα θεατρικά ποντιακά έργα.

Μεγάλος θεατρικός συγγραφέας θεωρείται και ο Φίλωνας Κτενίδης.

Σπουδαία θεατρικά έργα θεωρούνται: "Οι Ερωτόληπτοι", κωμωδία μονόπρακτο, Αθήνα 1876, του Κωνσταντινίδη. "Σταύρος και Σταυρούλα", Κωνσταντινούπολη 1904, του Φιλίππιδη από την Οινόη. "Τον Γουδουλά ο Κάστρον", Αθήνα 1914, του Μισαηλίδη.

Ξεχωριστή ακόμη παρουσιάζεται στο Ποντιακό Θέατρο από το 1890 και μέχρι τις μέρες του Ξεριζωμού. Στην Τραπεζούντα κτίζεται θέατρο που είχε 300 θέσεις και 15 θέατρα. Ιδρύονται ερασιτεχνικοί θεατρικοί όμιλοι, όπου έδιναν παραστάσεις στις πλατείες και στα σχολεία με την ευκαιρία κάποιων θρησκευτικής ή εθνικής γιορτής. Παραστάσεις στον Πόντο έδιναν και θίασοι από την Ελλάδα. Το 1894 στην αυλή του Φροντιστηρίου Τραπεζούντας ο θίασος "Ταβουλάρη-Κοτοπούλη" έδωσε θεατρική παράσταση που άφησε εποχή.

Οι θίασοι παρουσίαζαν κυρίως τα έργα: "Αθανάσιος Διάκος", "Η Γκόλφω", "Ο Μάρκος Μπότσαρης", "Τη Τρίχας το Γεφύρι". Ακόμη έργα από τις κωμωδίες του Μολιέρου, τα δράματα του Σίλλερ, τις αρχαίες τραγωδίες.

Το Ποντιακό Θέατρο στη μακρά του ιστορία του διατήρησε ανόθευτη την ελληνική του πορεία. Στάθηκε το λαϊκό σχολείο του Ποντιακού ελληνισμού. Η μελέτη και η έρευνά του αποτελεί εθνική και κοινωνική υποχρέωση.

Η Ε.Λ.Β.

ΣΤΟ 7^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΥΚΑΣΤΡΟΥ

Στα πλαίσια των 3ήμερων εκδηλώσεων του δήμου Πολυκάστρου, η Ε.Λ.Β. εκπροσώπησε την πόλη της Βέροιας για μια ακόμη φορά σε ένα διεθνή φεστιβάλ υψηλού επιπέδου.

Οι εκδηλώσεις με τίτλο "Πολιτιστικός Σεπτέμβρης 2006 - Στη μνήμη των Αλησμόνητων πατρίδων", πραγματοποιήθηκαν από 8 έως 10 Σεπτεμβρίου στον αύλιο χώρο του 1ου και 3ου Δημοτικού Σχολείου, με τη συμμετοχή 15 χορευτικών τμημάτων από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Συγκεκριμένα, συμμετείχαν οι Σύλλογοι:

1. Σύλλογος Ανατολικορωμιωτών Πολυκάστρου
2. Σύλλογος Σαρακατσάνων Νέου Ελευθερίου-Κορδελιού "Ο Σταυραδέλιος"
3. Μουσικοχορευτικός σύλλογος Αιγύπτου
4. Σύλλογος Μικρασιατών Πολυκάστρου
5. Φοκλορικό Συγκρότημα Γεωργίας "TSKALTUBO"
6. Σύλλογος Σαρακατσαναίων Πολυκάστρου & Περιχώρων "Τα Σταυραδέλια"
7. Πολιτιστικός Σύλλογος Πρασινάδας και Πολιτιστ. Σύλλογος Ξεχασμένης
8. Φοκλορικό Συγκρότημα Μπιάλα Βουλγαρίας "PROBUDA" Community Center
9. Φοκλορικό Συγκρότημα Λιβύης
10. Μορφωτικός Λαογραφικός Σύλλογος Τετραλόφου Κοζάνης
11. Πολιτιστικός Σύλλογος Ρυζιών
12. Εύξεινος Λέσχη Βέροιας
13. Λαογραφικός Όμιλος Κρητών Θεσσαλονίκης "Τα'αγρίμια"
14. Πολιτιστικός Σύλλογος Χρυσοχωράφων
15. Σύλλογος Ποντίων Πολυκάστρου & Περιχώρων "Οι Ακρίτες"

Συγχαρητήρια αξίζουν στους υπευθύνους, που με φροντίδα και μεράκι και κυρίως με την αγάπη τους για το χορό, τη μουσική και την παράδοση, διοργάνωσαν και έφεραν εις πέρας τις εκδηλώσεις.

ΤΟ Δ.Σ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ

Ποντίας οικοδέσποινας για το χειμώνα

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Στην πατρίδα καλλιεργούσαμε δύο είδη καλαμποκιού, το άσπρο καλαμπόκι με σπόρους πλακέ, που οι Τούρκοι το παρομοίαζαν με δόντια αλόγου και το λέγανε ατ-ντισί και το κόκκινο καλαμπόκι με σφαιρικούς σπόρους. Το άσπρο καλαμπόκι χρησίμευε κυρίως για ψωμί. Το ζυμάρι του το έπλαθε η μάνα πάντοτε σε σχήμα φραντζόλας και τα ψωμιά αυτά τα λέγαμε τσάπια. Το ζυμάρι του φούσκωνε (ανέβεν), όπως του σιταριού και τα ευλογημένα τσάπια μοσχομύριζαν ως την παραπέρα γειτονιά. Η μυρωδιά των ήταν αληθινή πρόκληση για τις νοικοκυρές κι όταν τα ξεφουρνίζανε, δε λείπανε οι παρέες από τη γειτονιά, μόνο γυναίκες στην περίπτωση αυτή και το στρώνανε στο φαγοπότη με το αχιστό (να καφουρίζ') καλαμποκίσιο ψωμί με συνοδεία από τουρσί, τα στύπα, τα ευλογημένα και μοσχομυρισμένα στύπα, που τα παρασκεύαζε η Πόντια νοικοκυρά με μοναδικό ταλέντο στο συνδυασμό αλατιού και διαφόρων κηπευτικών στο περιεχόμενο, ντομάτες κυρίως, αγγούρια, πιπεριές, μελιτζάνες, πεπονάκια, καρπούζια, σέληνο, μαϊντανό (γάραμψον) και λοιπά μυρωδικά.

Φούρνικο αλεύρι. Μετά το ξεφούρνισμα του ψωμιού, ο φούρνος έμενε ακόμη αρκετά ζεστός. Τότε φουρνίζαμε κοτόσια από κόκκινο καλαμπόκι κι έτσι εξαστιζότανε όλη η υγρασία του και με το άλεσμα των σπόρων του παίρναμε το λεγόμενο φούρνικο αλεύρι, για πολλαπλή χρήση.

Τα λαβάσια. Όταν τελείωνε το ψωμί της εβδομάδας, η νοικοκυρά ζύμωνε καλαμποκίσιο αλεύρι, ιδίως από φούρνικο, κι έψηνε επάνω στο σάτζι τα λεγόμενα λαβάσια, όπως οι λαγάνες της Σαρακοστής.

Εδοκίμαστέ τις νοστιμάδες των, κάμνονας παπάρα με το ταν'.

Το χαβίτσι. Παρασκευάζεται πάντοτε με φούρνικο αλεύρι. Βράζει η νοικοκυρά σε μια κατασρόλα νερό κι αφού βράσει καλά, κτυπά μέσα το φούρνικο αλεύρι, δουλεύοντας το με κουτάλι και μάλιστα ξύλινο κουτάλι με μακριά

ουρά. Κι αφού πάρει αρκετή πυκνότητα, συνεχίζει τη βράση, ώπου να το φέρει στην πυκνότητα, που θέλει η ίδια (κι όπως βράζει το χαβίτσι, μας δίνει την εντύπωση σαν να βλέπουμε ηφαίστειο σε δράση).

Έπειτα χαρατσώνεται και τρώγεται σκέτο ή με αιράνι.

ΣΗΜ. Μου φαίνεται ότι είναι αυθιμισμένο φαγητό στους Βαλκανικούς λαούς σαν πρόχειρο φαγητό, αφού το υλικό δε λείπει από κανένα τους.

Στη Ρουμανία, όπου υπηρέτησα σαν δάσκαλος στα σχολεία της Ελληνικής Κοινότητας Βραϊλας, έμαθα ότι το λένε μαμαλίγκα και μάλιστα σαν αντικαταστάτο του ψωμιού. Σαν φαγητό το τρώνε με τυρί ή με βούτυρο.

Το τσουμούρ. Όταν η μάνα μας πιεζόταν από επείγουσα ανάγκη, να τραπεζώσει τους όσους κουμαντάριζε μέσα στο σπίτι, εύρισκε διέξοδο στο τσουμούρ. Έπαιρνε καλαμποκίσιο ψωμί και το τ'ρίβε σε χοντρούς σβόλους μέσα σε τηγάνι, όπου είχε λιωμένο βούτυρο. Κι α-

φού το ανακάτευε, ώπου να ζεσταθεί καλά, το παρέθετε στο τραπέζι και εντούναμ'ατο σα κουταλάς. Κι όταν υπήρχε το σχετικό τα ν', φιλούσαμε και τα χέρια της, ευλογημένα και προκομένα χέρια.

Λαζουδί πλιγούρ'. Το φούρνικο κόκκινο καλαμπόκι, όταν το χοντράλεθαν στο χερόμυλο έτσι σπασμένο, έδινε τη μορφή του πλιγουριού. Η χρήση ήταν αποκλειστικώς και μόνο για λαζουδί τανωμένων σουρβάν, πολύ εύγευστη και υγιεινή σούπα, όπως και του σιταριού.

Το φούρνικο αλεύρι. Η νοικοκυρά το είχε πάντα αποταμίευμα για μελλοντική οποιαδήποτε χρήση. Παράδειγμα: Όταν μαγειρεύε κιντέατα (τσουκνίδες) εντούνεν απέσ' και λαζουδί φούρνικον αλεύρ' και το φαγητό έπαιρνε μια ιδιαίτερη γεύση.

ΤΟ ΓΑΛΑ

Δεν υπήρχε σπίτι, που να μην είχε

μία ή δύο ή και περισσότερες αγελάδες. Επομένως το γάλα ήταν μια βασική ανάγκη στη διατροφή της οικογένειας. Το γιουρτί (στον Πόντο το λέγαμε ξύγαλαν), το βούτυρο, το αϊράνι, το υλιστόν, τα τσιορτάνια, το τσοκαλί, το πασκιάν, ήσαν παρασκευάσματα δικά της και έτοιμα για χρήση σε οποιαδήποτε επείγουσα ανάγκη. Τα δούλευε όλα αυτά με μια ιδιαίτερη δική της επιτηδειότητα και μας πρόσφαινε όλους στο άψε-σβήσε, να κινηθούμε οι μικροί για το σχολείο και οι μεγάλοι για τα χωράφια. Πόσες δουλειές δεν είχε το σπίτι και τις πρόσφαινε όλες με υποδειγματική καρτερία και αληθινό ηρωισμό.

Το ξύγαλαν (το γιουρτί). Το γάλα για να δέσει γιουρτί έπρεπε να βρίσκεται σε χλιαρή θερμοκρασία. Έπαιρνε μια κουταλιά γιουρτί, το έλειωνε και το ανακάτευε στο γάλα. Και για να διατηρήσει κάποια σταθερή θερμοκρασία, να γίνει η λεγόμενη ζύμωση, τύλιγε το δοχείο με μάλλινο ύφασμα και το άφηνε σε κάποια γωνιά, ώπου να δέσει.

Το βούτυρο το παίρναμε μόνο από το γιουρτί κι ουδέποτε απ' ευθείας από το γάλα. Και το βούτυρο αυτό παρουσιάζε ανώτερη ποιότητα.

ΣΗΜ. Συνάδελφός μου Α. Στ. στο Μεσοχώρι του Παρανεσίου Δράμας, κοντά στο δασκαλίκι διατηρούσε κι ένα μικρό κοπάδι από γιδοπρόβατα. Το βούτυρο του, που το 'στέλνε στην Έκθεση Θεσσαλονίκης βραβεύονταν κάθε φορά, γιατί το 'βρισκαν ανώτερης ποιότητας κι ήταν παρμένο παραδοσιακά από το ξύγαλαν.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

ΣΑΡΡΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ
Μ. Αλεξάνδρου 42 Βέροια, τηλ. 23310-27586
ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΙΣΑΑΚ
ΗΛΕΚΡΟΛΟΓΕΙΟ-ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ-AUTO SERVICE
Πιερίων 188 Βέροια, τηλ. 23310-28550, 66520
ΣΑΒΒΑΪΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ
ΟΠΤΙΚΑ
Βενιζέλου 22 Βέροια, τηλ. 23310-20335

ΠΟΝΤΙΟΙ

Δελέβω την ποιν' ατούν.
(Να χαρώ την ψυχή τους)

Αποικισμός του Πόντου

Από το 2600 έως το 1100 π.Χ. αναπτύσσονται τρεις πολιτισμοί στον ελλαδικό χώρο: ο Μινωικός στην Κρήτη, ο Κυκλαδικός στις Κυκλάδες και ο Ελλαδικός στην ηπειρωτική Ελλάδα με επιστέγασμά του την περιλαμπρή περίοδο του Μηκυναϊκού Πολιτισμού. Τα ελληνικά φύλα, Ίωνες, Αιολεείς και Αχαιοί είναι οι φορείς του ελλαδικού πολιτισμού. Όμως περί το 1100 καταφθάνει και το τελευταίο ελληνικό φύλο, οι Δωριείς, που φέρνουν μαζί τους τον σίδηρο, ριζώνουν στην Ελλάδα και αλλάζουν τη ζωή τους.

Γύρω στα 1.050 προ Χριστού οι Ίωνες της Αττικής με την απειλή και την θύελλα των επιθέσεων των Δωριέων μετανάστευσαν στα νησιά του Αιγαίου και από κει έφτασαν στην Μικηναϊκή Μίλητο της Μικράς Ασίας. Την κυριεύσαν και την κατέστρεψαν. Έπειτα έκτισαν νέα πόλη με το ίδιο όνομα κοντά στη θάλασσα νότια και αντίκρυ από τη νήσο Σάμο.

Οι Μιλήσιοι οι οποίοι σε λίγο διάστημα έγιναν μεγάλη οικονομική και ναυτική δύναμη ίδρυσαν πολλές αποικίες στις παραλίες του Ευξεινού Πόντου και της Μεσογείου. Ήδη όμως πριν από το 1.000 προ Χριστού Ίωνες από την Ελλάδα, είχαν περάσει τον Ελλησποντο και τον Βόσπορο και αποίκησαν ορισμένες παραλίες του Ευξεινού Πόντου με κύριο σκοπό να φέρουν από κει πίσω στην Ελλάδα ψάρια, σιτηρά, ξυλεία για τα πλοία, μεταλλεύματα χαλκού, σιδήρου, ασήμι και χρυσό. Ο καθαυτό συστηματικός αποικισμός των παραλιών του Πόντου έγινε από τους Μιλησίους και μετέπειτα τους Αθηναίους και τους Αρκάδες γύρω στα 750 προ Χριστού. Ιδρύθηκαν οι πόλεις Σινώπη (785

π.Χ.), Ηράκλεια Αμισός, Οινόη, Βαδισιανή, Ιασονία, Κοτύωρα, Κερασούντα, Τριπολις, Τραπεζούντα (756π.Χ.), Ριζούντα ή Ριζίον, Οφιούς, Αθήνα κι άλλες πόλεις μέχρι την Κοχλίδα προς Ανατολάς. Έτσι όλη σχεδόν η Βόρεια παραλία από τον Βόσπορο μέχρι την Κοχλίδα έγινε Ελληνική.

Λίγο αργότερα το 657

προ Χριστού ιδρύθηκε και αποικήθηκε το Βυζάντιον η μετέπειτα Κωνσταντινούπολις, από Έλληνες αποίκους από τα Μέγαρα της Αττικής με αρχηγό τον θρυλικό Βύζαντα.*

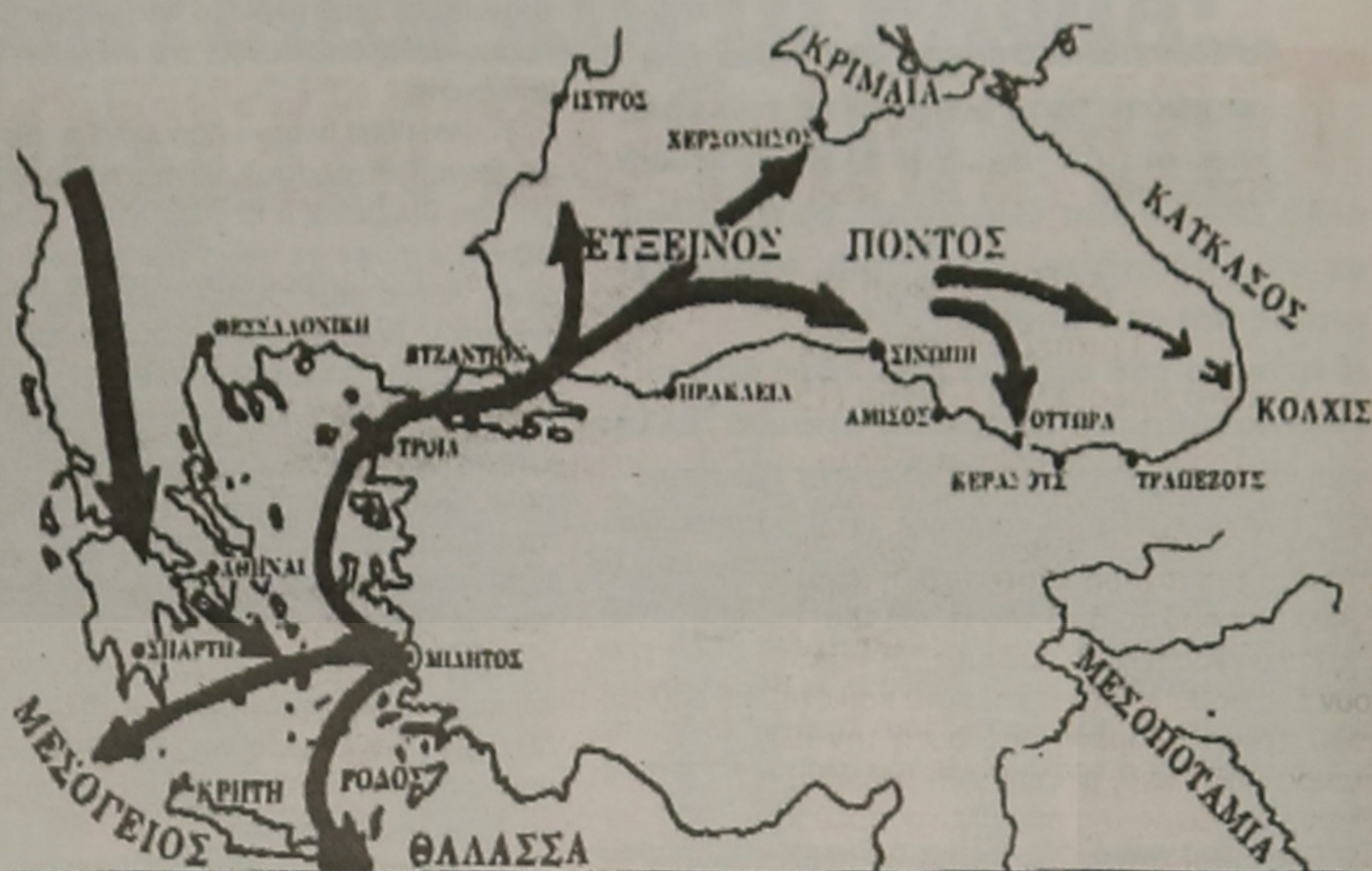
Οι Ίωνες, Μιλήσιοι, Αθηναίοι, Αρκάδες κάτοικοι πλέον του Πόντου διέδωσαν τον πολιτισμό τους στους αυτόχθονες και τους εξελληνίσαν με ευχέρεια. Σε λίγο όλη η βόρεια παραλία του Ευξεινού Πόντου μεταμορφώθηκε σε μια καινούρια Ελλάδα. Εργάζονταν, εκπαιδευόταν και μιλούσε Ελληνικά.

Από όλες τις πόλεις που ιδρύθηκαν ιδιαίτερα μνείας αξίζει η Σινώπη.

Βύζας. Γιος του Ποσειδώνα και της Κρέουσας ή Κροίσας από τα Μέγαρα. Είναι σύγχρονος των Αργοναυτών. Θεωρείται σαν πρώτος οικιστής και επώνυμος ήρωας του Βυζαντίου στον Βόσπορο. Κατ' άλλους ήτο Θράξ, γιός της νύμφης Σεμέστρης και σύζυγος της Θαλαίας, ιδρύτριας του Βυζαντίου.

"ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ"
ΙΑΝ.-ΦΕΒ.-ΜΑΡ. 1981

Η ΣΙΝΩΠΗ

Γύρω στα 750π.Χ. οι θαλασσινοί Ίωνες από την Ιωνική Μίλητο με τα πλοία τους αποίκισαν τις παραλίες του Ευξεινού Πόντου και τις ακροθαλασσιές της Μεσογείου Θάλασσας.

Σύμφωνα με τους θρύλους η Σινώπη ιδρύθηκε από τις Αμαζόνες, οι οποίες ονόμασαν την πόλη με τ' όνομα της Βασίλισσάς τους, την Σινόβα.

Οι αρχαιότεροι κάτοικοι απέδιδαν την ίδρυσή της στον Αυτάλειο, σύντροφο του Ηρακλή. Η Σινώπη καταστράφηκε από τους Κιμερείους και έπειτα επανιδρύθηκε από τους Έλληνες το 785 π.Χ.. Από τότε η Σινώπη χρησίμευε ως αφετηρία επεκτάσεως του Ελληνικού αποικισμού.

Η Σινώπη είναι το μοναδικό καλό λιμάνι του Ευξεινού πόντου. Για προστασία του λιμανιού είχε ένα μεγάλο φρούριο (σήμερα σώζονται μόνο ερείπια αυτού του φρουρίου).

Με το εξαιρετικό και ασφαλισμένο λιμάνι της έγινε η πιο πλούσια και ανεπτυγμένη Ελληνική πόλη. Εκεί κατέληγαν όλοι οι εμπορικοί δρόμοι που ξεκινούσαν από την Μεσοπο-

ταμία κι έτσι έγινε πρώτη στο θαλάσσιο εμπόριο της Ποντιακής Χώρας. Παράλληλα είχε και μεγάλη ναυτική δύναμη.

Το 183π.Χ. η Σινώπη κυριεύθηκε από τον Φαρνάκη τον Α' βασιλέα του Πόντου, κι έγινε πρωτεύουσα του Βασιλείου του Πόντου. Ο Μέγας Μιθριδάτης ο 6ος γεννήθηκε στη Σινώπη, η οποία στην εποχή του ε γνώρισε μεγάλη ακμή. Είχε ασφαλισμένο λιμάνι, μεγάλο εμπορικό στόλο και εξαιρετικά δημόσια κτίρια. Το 70 π.Χ. κυριεύθηκε από τον Ρωμαίο Λούκουλο και καταστράφηκε από φωτιά. Στην Σινώπη γεννήθηκε και ο περίφημος φιλόσοφος Διογένης* (404-323π.Χ.), ιδρυτής της Κυνικής Σχολής.

Διογένης. Με μια λάμπα αναμμένη έψαχνε να βρει στην Αθήνα το μεσημέρι μιας ηλιόλουστης ημέρας έναν τίμιο άνθρωπο.

"ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ"
ΙΑΝ.-ΦΕΒ.-ΜΑΡΤ. 1981

Α' ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ

Από την επίσημη ιστοσελίδα του ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού

Η πρώτη μαρτυρία για την καλλιέργεια και τη διδασκαλία των θετικών επιστημών στην Τραπεζούντα ανάγεται στον 7ο αιώνα.

Στη βιογραφία του περίφημου Κωνσταντινούπολίτη δασκάλου Τυχικού ο μαθητής του Ανανίας ο Σιρακηνός, πατέρας των θετικών επιστημών στην Αρμενία, παρέχει τη σπάνια μαρτυρία για τη λειτουργία μιας σχολής στην Τραπεζούντα, όπου μεταξύ άλλων διδάσκονταν μαθηματικά και άλλες επιστήμες. Στην άτυπη αυτή σχολή του Τυχικού, η οποία διέθετε και αρκετά πλούσια βιβλιοθήκη, συνέρρεαν επίλεκτοι φοιτητές από πολλά μέρη της αυτοκρατορίας και από την Κωνσταντινούπολη.

την καλλιέργεια των θετικών σπουδών και ειδικότερα των μαθηματικών, της αστρονομίας, της ιατρικής αλλά και της γεωγραφίας.

Ας σημειωθεί ότι κατά το 14ο αιώνα το ενδιαφέρον για τα μαθηματικά, την αστρονομία, τη μηχανική και την ιατρική έγινε ιδιαίτερα έντονο, όχι μόνο στην περιοχή της Τραπεζούντας αλλά και ευρύτερα στο βυζαντινό χώρο. Το έδαφος είχε προετοιμαστεί ήδη από το 13ο αιώνα από τα συγγράμματα μαθηματικών και φυσικής σημαντικών πνευματικών προσωπικοτήτων της εποχής, όπως ο Νικηφόρος Βλεμμύδης, ο Μάξιμος Πλανούδης και ο Γεώργιος Παχυμέρης. Έτσι το 14ο αιώνα ένας σημαντικός αριθμός λογίων ασχολήθηκαν με τις παραπάνω επιστήμες και έγραψαν μαθηματικές και αστρονομικές μελέτες, όπως ο Ισαάκ Αργυρός, ο Θεόδωρος Μελιτηνιώτης, ο Θεόδωρος Μετοχίτης, ο Νικηφόρος Χούμνος και ο Νικηφόρος Γρηγόριος, ενώ οι γιατροί Γεώργιος Χρυσοκόκης και Γρηγόριος Χιονιάδης ενδιαφέρθηκαν για τα μαθηματικά και την αστρονομία. Στην Τραπεζούντα των Μεγάλων Κομνηνών έδρασαν σπουδαίες προσωπικότητες, όπως ο Γρηγόριος Χιονιάδης, ο Κωνσταντίνος Λουκίτης, ο Γεώργιος Χρυσοκόκης, ο Ανδρέας Λιβαδηγός, ο ιερέας Μανουήλ και προφανώς και άλλοι λιγότερο γνωστοί. Άλλοι απ' αυτούς είναι Τραπεζούντιοι, ενώ άλλοι, όπως ο Χιονιάδης ή ο Λουκίτης, έδρα-

σαν για κάποιο διάστημα στην Τραπεζούντα, διδάσκοντας μαθηματικά ή αστρονομία και αλληλογραφώντας παράλληλα με σημαντικές προσωπικότητες από την Κωνσταντινούπολη, με τους οποίους μοιράζονταν τις ίδιες πνευματικές ανησυχίες.

Αξιοσημείωτο είναι ότι κάποιοι από τους παραπάνω λογίους αποτελούσαν εξέχοντα πρόσωπα της τραπεζουντιακής κοινωνίας και διετέλεσαν αξιωματούχοι, είτε διοικητικοί είτε εκκλησιαστικοί, όπως ο πρωτονοτάριος και πρωτοβεσιτάριος Κωνσταντίνος Λουκίτης ή ο πρωτοταβουλάριος και χαρτοφύλαξ της Μητροπόλεως Τραπεζούντας Ανδρέας Λιβαδηγός.

Οι πηγές αναφέρουν ότι μαθήματα αστρονομίας διδασκόνταν στις Μονές του Αγίου Ευγενίου και της Αγίας Σοφίας. Δε γνωρίζουμε ωστόσο το καθεστώς λειτουργίας των "διδασκτηρίων" αυτών. Παλαιότερα μάλιστα είχε υπερβολικά υποστηριχτεί από κάποιους μελετητές πως στην πόλη της Τραπεζούντας υπήρχε αστρονομική ακαδημία και αστεροσκοπείο, το οποίο θα πρέπει να αναζητηθεί στον πύργο της Αγίας Σοφίας, γεγονός που ωστόσο δεν έχει αποδειχτεί επιστημονικά μέχρι σήμερα.

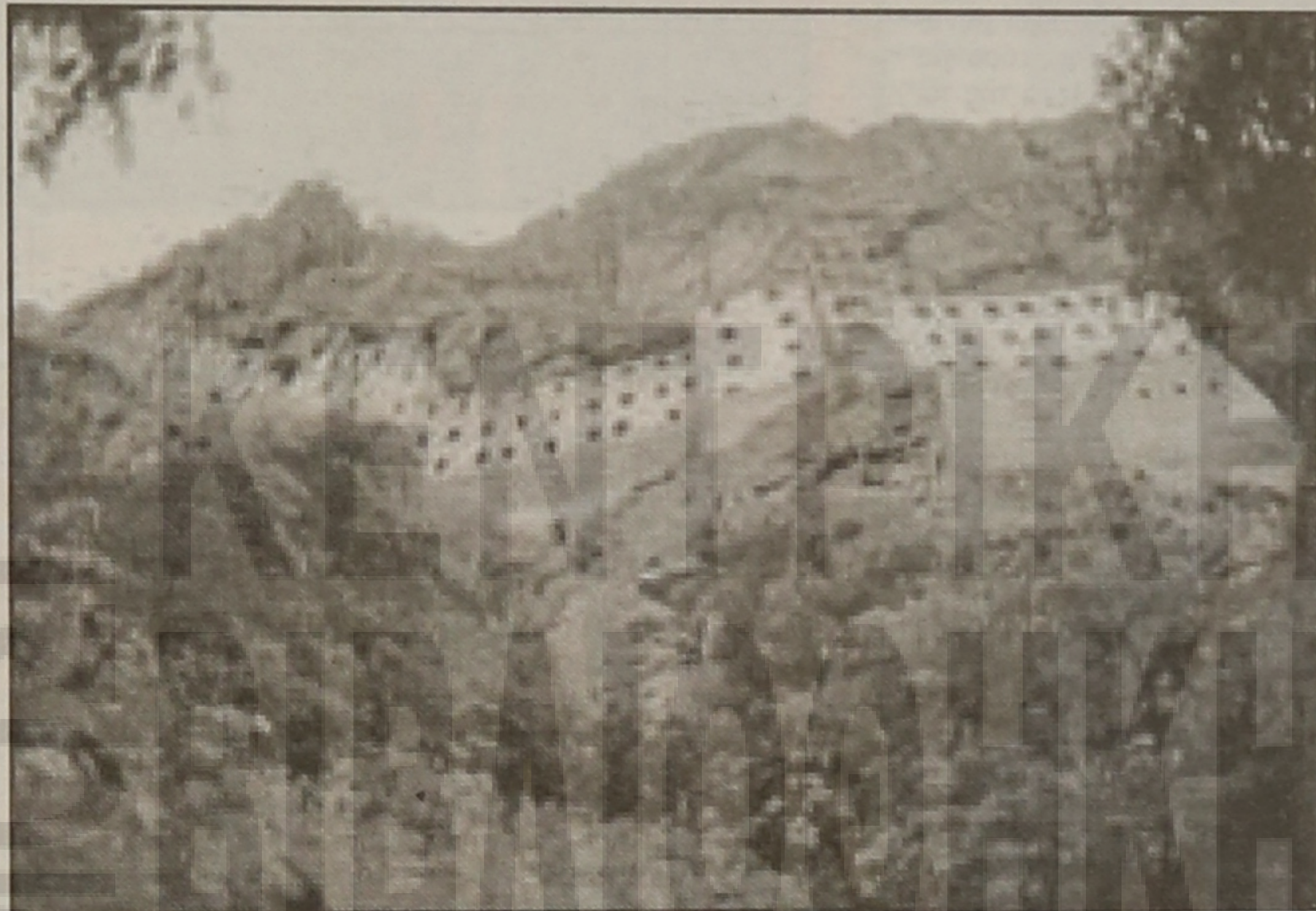
Από τον 7ο μέχρι το 14ο αιώνα δε διαθέτουμε μαρτυρίες για ανάλογη δραστηριότητα στην πόλη. Στην εποχή των Μεγάλων Κομνηνών ωστόσο έδρασαν λαμπρές προσωπικότητες της εποχής που συνέδεσαν το όνομα τους με

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΣΙΜΟΥ

Α. Περιγραφή της Τραπεζούντας από τον Ισπανό πρεσβευτή Clavijo (15ος αιώνας):

"[...] Η Τραπεζούντα βρίσκεται δίπλα στη θάλασσα και τα τείχη που την περιβάλλουν σκαρφαλώνουν πάνω από τις πλαγιές του λόφου στο πίσω μέρος της πόλης. Εδώ είναι κτισμένο ένα ισχυρό κάστρο και η κορυφή του βουνού περιβάλλεται από το δικό της τείχος. Στη μία πλευρά της πόλης κυλά ένας μικρός ποταμός, τα νερά του οποίου διασχίζουν ένα βαθύ φαράγγι και αυτό καθιστά την Τραπεζούντα πολύ προστατευμένη από αυτή την πλευρά. Στην άλλη πλευρά απλώνεται μία επίπεδη πεδιάδα, αλλά εκεί το τείχος της πόλης είναι πολύ ισχυρό. Γύρω βρίσκονται προάστια με πολλούς πλούσιους κήπους με οπωροφόρα δέντρα. Εδώ ένας ωραίος δρόμος διασχίζει το ένα προάστιο παράλληλα με την παραλία και είναι πραγματικά ένα αξιοθέατο, καθώς στα μαγαζιά του όλα τα αγαθά που έρχονται στην πόλη βρίσκονται προς πώληση. Κοντά στην παραλία υψώνονται δύο κάστρα, ενισχυμένα στην περιφέρεια με ισχυρούς τοίχους και πύργους, το ένα ανήκει στους Βενετούς και το άλλο στους Γενουάτες, οι οποίοι τα έκτισαν μετά από άδεια του αυτοκράτορα. Έξω από την πόλη βρίσκονται πολλές εκκλησίες και μοναστήρια [...]"

Η μετάφραση βασίζεται στο απόσπασμα που παρατίθεται στο έργο: Bryer A. - Winfield D., *The Byzantine Monuments and Topography of the Pontos*, DOS 20, Washington D. C. 1985, 179.

Β. Περιγραφή των προϊόντων της Τραπεζούντας από τον περιηγητή Julien Bordier (αρχές 17ου αιώνα):

"[...] Ο υπόλοιπος χώρος γύρω από την πόλη και τα προάστια της είναι κήποι [...], στους οποίους βλέπει κανείς πολλούς μεγάλους ελαιώνες, μέσα στους οποίους ευδοκούν αμπέλια, που δίνουν σταφύλια εξαιρετικά μεγάλα [...] σε μέγεθος δαμάσκημων, και σχεδόν αυτό το χρώμα έχει και το κρασί, που είναι κάπως στυφό και οπωσδήποτε θεωρείται καλό στον τόπο, το καλύτερο. Υπάρχουν επίσης καρυδιές και μηλιές, μία ή δύο ποικιλίες, που δίνουν καρπούς μεσαίου μεγέθους, επιμήκεις, σε σχήμα ωσειδές, κόκκινους από το ένα μέρος και κίτρινους από το άλλο, με περίβλημα λείο και στιλπνό, σάρκα σκληρή και όχι και τόσο εύγευστη, οι οποίοι εξάγονται στην Κωνσταντινούπολη, όπως επίσης εξάγονται και τα φουντούκια [...]"

Bordier J., *Relation d' un voyage en Orient par Julien Bordier, ecuyer de Jean Contaut, Baron de Salignac, ambassadeur a Constantinople (1604-1612)*, εκδ. Χρυσάνθος Φιλιππίδης, Αρχαίον Πόντου 6 (1935), 134, ανατύπωση από Archives Historiques de la Gascogne, XVI, Paris - Auch 1888.

Γ. Περιγραφή του επιβλητικού τοπίου της Μονής Σουμελά από τον περιηγητή George Finlay (19ος αιώνας):

"[...] Το βουητό των νερών, 3.000 πόδια κάτω από το μοναστήρι, οι χιονισμένες πλαγιές [...], ο τεράστιος όγκος των ξύλινων κτηρίων με τους εξώστες και τα κελιά, που κρέμονταν σαν χελιδονοφωλιές στον γκρεμό, ο ήχος της καμπάνας του μοναστηριού που χωρίς σταματημό σήμαινε την άφιξη προσκυνητών, η αδιάκοπη ψαλμωδία της λειτουργίας [...], όλα αυτά είχαν κάτι μεγαλειώδες, παράξενο, σοβαρό και μαζί γραφικό [...]"

Finley G., *Journal: Memoranda during a tour to [...] Sinope, Trebizond and Samsoun [Amisos] in 1850*, f. 48, αδημοσίευτο χειρόγραφο -MS R. 8. 9- της Βρετανικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Αθήνα- αποσπάσματα μόνο βρίσκονται δημοσιευμένα στο: Bryer A. - Winfield D., *The Byzantine Monuments and Topography of the Pontos*, DOS 20, Washington D. C. 1985, 255- σε αυτή την έκδοση βασίζεται η μετάφραση που προηγείται.

Δ. Περιγραφή του Αγίου Ευγενίου και του ευρύτερου χώρου του ναού από τον περιηγητή George Finlay (19ος αιώνας):

"[...] Κυριακή, 23. Επισκέφθηκα τον Άγιο Ευγένιο, το πιο

διάσημο μέρος στην ιστορία της Τραπεζούντας, χάρη στο μεγάλο μοναστήρι του, που συχνά λειτούργησε ως οχυρό, καθώς σ' αυτό οι επαναστάτες μπορούσαν να κρατούν την επαφή τους με την ακρόπολη, αλλά και να βρίσκονται στο πιο κεντρικό σημείο της πρωτεύουσας της αυτοκρατορίας. Στο Χρονικό του ο Πανάρετος διηγείται ότι το 1340 μια ομάδα αριστοκρατών κατέλαβε το μοναστήρι και έμεινε σ' αυτό από τον Απρίλιο ως τον Ιούλιο, δίνοντας μάχη με την "κυβερνητική" πλευρά στην ακρόπολη, μέχρι που ο μέγας δουξ Ιωάννης Ευνούχος επιτέθηκε και πολιορκήσε το μοναστήρι με το πυροβολικό της εποχής, οπότε το μεγαλοπρεπές καθίδρυμα κάηκε. Η εκκλησία που σήμερα υπάρχει, τώρα πια Yeni Cuma Camii, χτίστηκε από τον Αλέξιο Γ. Εί-

γραφίες τους κοσμούσαν τους τοίχους του πρόπυλου. Μπόρεσα να διακρίνω τα κόκκινα ενδύματα και τους χρυσούς αετούς στις άκρες τους, καθώς και τμήματα επιγραφών σύμφωνα με τις οποίες επρόκειτο για αυτοκρατορικά πορτρέτα, κανένα όνομα όμως δεν ήταν ορατό. Για μεγαλύτερη απογοήτευση μου, όχι μόνο δεν μπόρεσα να ταυτίσω/αναγνωρίσω τις μορφές του Αλεξίου Α' και του Αλεξίου Γ' που είχε δει ο Fallmerayer, αλλά δεν μπόρεσα ούτε να βρω τις δάφνες και τις αζαλέες [...]"

Finley G., *Journal: Memoranda during a tour to ... Sinope, Trebizond and Samsoun [Amisos] in 1850*, f. 32r-34v, αδημοσίευτο χειρόγραφο -MS R. 8. 9- της Βρετανικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Αθήνα- αποσπάσματα μόνο βρίσκονται δημοσιευμένα στο: Bryer A. - Winfield D., *The Byzantine Monuments and Topography of the Pontos*, DOS 20, Washington D. C. 1985, 222-223· σε αυτή την έκδοση βασίζεται η μετάφραση που προηγείται.

Ε. Μεγάλες τραπεζουντιακές οικογένειες

Πολλές επιφανείς βυζαντινές οικογένειες συνδέονταν με τον Πόντο με σχέσεις καταγωγής ή άλλου είδους, όπως οι Κρηνίτες, οι Λακαπηνοί, οι Μαλεΐνοι, οι Φωκάδες, οι Δούκες, οι Κουρκούες, οι Κεκαυμένοι και οι Κομνηνοί. Στη συνέχεια παρουσιάζουμε σύντομα κάποιες από τις οικογένειες που ήταν ιδιαίτερα συνδεδεμένες με την πόλη ή με την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές ποντιακές οικογένειες συνδέονταν με σχέσεις καταγωγής ή συγγένειας με μεγάλους γεωργικούς ή λαζικούς οίκους.

Οι Γαβράδες

Η οικογένεια των Γαβράδων κυριάρχησε στην πολιτική σκηνή του Πόντου κατά τον 11ο και 12ο αιώνα και συνδέθηκε με τις κινήσεις αυτονομίας της περιοχής από τη βυζαντινή εξουσία. Πολλοί Γαβράδες διακρίθηκαν στη βυζαντινή κοινωνία και στην Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας, κάποιοι προσχώρησαν στους Σελτζούκους, ενώ ένα παρακλάδι της οικογένειας, γνωστό ως "Khonra", χρημάτισαν ηγεμόνες της Κριμαίας. Θρυλική υπήρξε η δράση κάποιων μελών, ενώ ο Θεόδωρος Α' Γαβράς αγιοποιήθηκε από την τοπική Εκκλησία. Στη μνήμη του οικοδομήθηκε ναός και σώζεται μια ακολουθία και μια αφήγηση του μαρτυρίου του.

Οι Ξιφιλίνοι

Η οικογένεια των Ξιφιλίνων καταγόταν από την Τραπεζούντα και άκμασε τον 11ο και 12ο αιώνα. Πολλά μέλη της διετέλεσαν διοικητικοί αξιωματούχοι κυρίως στη Θεσσαλονίκη και την Κωνσταντινούπολη, ενώ άλλοι υπηρέτησαν την Εκκλησία. Από την οικογένεια προήλθαν δύο πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως, ο Ιωάννης Η' και ο Γεώργιος Β' (1191-1198) Ξιφιλίνοι. Ο Ιωάννης Η' Ξιφιλίνος και ο ανιψιός του Ιωάννης Ξιφιλίνος ο Νέος ανήκαν στους κύκλους των διανοουμένων της εποχής και άφησαν συγγραφικό έργο.

Στ. Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας

Στην Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας εδράσαν μεγάλες οικογένειες, όπως οι Δωρανίτες, οι Καβαζίτες, οι Μειζομάτες, οι Καμαχηνοί, οι Τζανιχίτες, οι Αμυτζανταράντες, οι Ακριβι(τ)ζιώτες και οι Σαμψών. Πρόκειται γενικά για πλούσιους γαιοκτήμονες, που αρχικά συντέλεσαν στην εδραίωση των Μεγάλων Κομνηνών στην Τραπεζούντα και στη συνέχεια παρέιχαν έμπυχο δυναμικό και υλική υποστήριξη στην αυτοκρατορία. Οι οικογένειες αυτές διέθεταν κτήματα και δρούσαν στο θέμα Χαλδίας, στη ραχοκοκαλιά της Αυτοκρατορίας των Μεγάλων Κομνηνών. Η θέση τους τους επέ-

Συνέχεια στη σελ. 8

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΣΙΜΟΥ

Συνέχεια από σελ. 7

τρεπε να ελέγχουν τα μονοπάτια προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας και τους δρόμους που συνέδεαν τη Γεωργία με τα τουρκικά εδάφη.

Παράλληλα με τις ποντιακές καταγωγής οικογένειες έδρασε και η οικογένεια των Σχολαρίων, οι οποίοι κατάγονταν, σύμφωνα με μία άποψη, από την Πόλη. Μέλη της κατείχαν θέσεις υψηλές στο παλάτι των Μεγάλων Κομνηνών, ενώ ο χώρος επιρροής τους εντοπίζεται στην παράλια ζώνη της αυτοκρατορίας. Οι μεγάλες οικογένειες της Τραπεζούντας αποτέλεσαν πυρήνες οργάνωσης στασιαστικών κινημάτων. Οι μεταξύ τους αντιθέσεις οδήγησαν συχνά σε πολιτική κρίση στους κόλπους της αυτοκρατορίας και σε αποδυναμωτικούς εμφύλιους πολέμους. Η δυναστική έριδα των μέσων του 14ου αιώνα οδήγησε σε μεγαλύτερη ένταση τις σχέσεις των αντιτιθέμενων παρατάξεων. Η βασιλεία του Αλεξίου Γ' Μεγάλου Κομνηνού σήμανε την αποκατάσταση της ηρεμίας, με την επικράτηση των Σχολαρίων και τον επακόλουθο φιλικότερο προς το Βυζάντιο προσανατολισμό του κράτους.

Ζ. Το Τυπικό του Αγίου Ευγενίου και το Ωροσκόπιο του Ανδρέα Λιβαδηνού: Δύο σημαίνοντα τραπεζουντιακά χειρόγραφα

Δύο μοναδικά στο είδος τους χειρόγραφα του 14ου αιώνα προερχόμενα από την

Τραπεζούντα αποτελούν τεκμήρια των καλλιτεχνικών και των πνευματικών αναζητήσεων στην πόλη αυτή. Πρόκειται για το Τυπικόν του Αγίου Ευγενίου και για το Ωροσκόπιον Τραπεζούντας, που αποδίδεται στον Ανδρέα Λιβαδηνό. Το Τυπικόν του Αγίου Ευγενίου αποτελεί μοναδικό δείγμα τόσο για την ποιότητα της τέχνης, όσο και για την ιδιαίτερη εικονογράφηση του. Το χειρόγραφο απόκειται σήμερα στη βιβλιοθήκη της Μονής Βατοπεδίου του Αγίου Όρους και χρονολογείται στο 1364. Από την αφιέρωση στον κολοφώνα γνωρίζουμε ότι γράφτηκε και εικονογραφήθηκε στο βιβλιογραφικό εργαστήριο της Μονής του Αγίου Ευγενίου στην Τραπεζούντα.

Πρόκειται για ένα τυπικό μοναστηριού, που ορίζει εκτός των άλλων την εκκλησιαστική τελετουργία για ολόκληρο το έτος, ξεκινώντας από το μήνα Σεπτεμβρίου. Καθιεμιά από τις ενότητες του χειρογράφου εικονογραφείται με μια μι-

κρογραφία που παριστάνει την προσωπογραφία του εκάστοτε μήνα μαζί με το αντίστοιχο ζώδιο. Αυτή η κοσμικού τύπου εικο-

νογράφηση δεν έχει προηγούμενο παράδειγμα ούτε βρήκε μιμητές σε συναφή κείμενα. Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι μάλιστα το γεγονός ότι το χειρόγραφο θεωρείται πως αντλεί τα πρότυπα του από μικρογραφίες αρχαίων πραγματειών για την αστρονομία που θα βρίσκονταν στις βιβλιοθήκες της Τραπεζούντας. Πράγματι, τέτοια κείμενα πρέπει να υπήρχαν αρκετά στην πόλη. Ενισχυτική είναι η μαρτυρία ότι όταν ο Γρηγόριος Χιονιάδης έφυγε από την Τραπεζούντα πήρε μαζί του αρκετά παρόμοιου περιεχομένου χειρόγραφα, ενώ φαίνεται πως με δική του πρωτοβουλία εκπονήθηκαν μεταφράσεις περσικών αστρονομικών έργων που βρίσκονταν στην Τραπεζούντα.

Ιδιάζουσα περίπτωση αποτελεί και το δεύτερο χειρόγραφο, το Ωροσκόπιον Τραπεζούντας, το οποίο απόκειται στη βιβλιοθήκη του Μονάχου. Το κείμενο χρονολογείται στο 1336 και αποδίδεται από κάποιους μελετητές στον Ανδρέα Λιβαδηνό. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον έργο, στο οποίο βρίσκει κανείς προφητείες και παραδόσεις αλλά και σημαντικές πληροφορίες για την κοινωνική ζωή της Τραπεζούντας, τους μοναχούς, τον κλήρο, τους άρχοντες, τους εμπόρους, τους επαγγελματίες. Θεωρείται ότι αποτελεί έναν ενδιάμεσο κρίκο ανάμεσα στα αστρολογικά βιβλία που παραδόθηκαν στους Βυζαντινούς από τους Αρχαίους χρόνους και δέχθηκαν τις επιδράσεις της Ανατολής και στους σημερινούς καζαμίες!

δράσεις της Ανατολής και στους σημερινούς καζαμίες!

ΧΟΡΗΓΟΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

- 1. ΖΕΥΓΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ**
ΕΠΙΠΛΑ ΚΟΥΖΙΝΑΣ- ΕΣΩΠΟΡΤΕΣ- ΝΤΟΥΛΑΠΕΣ
Β' Πάροδος Μελέγγρου 17 Εργοχώρι Βέροια
τηλ. 23310-26466
- 2. ΖΕΥΓΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ**
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
Θεσ/νίκης 134 Βέροια, τηλ. 23310-27380
- 3. ΖΕΥΓΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ**
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ "Ο ΠΕΡΙΚΛΗΣ" Γεωργιανό Βέροιας, τηλ. 23310-98063
- 4. ΖΕΥΓΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ**
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
Ακροπόλεως 32 Βέροια, τηλ. 23310-71419
- 5. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
Ακροπόλεως 34 Βέροια, τηλ. 23310-73323
- 6. ΚΟΓΙΑ ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ**
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΠΛΟΥ
Ακροπόλεως 34 Βέροια, τηλ. 23310-63639
- 7. ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ**
ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ
Μητροπόλεως 3 Βέροια, τηλ. 23310-60011
- 8. ΚΡΕΜΛΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ**
ΕΠΙΠΛΑ-ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΙΣ
Σταδίου 179 Βέροια, τηλ. 23310-20149
- 9. ΛΥΜΟΥΣΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ**
ΕΙΔΗ ΥΠΕΙΝΗΣ
Βενιζέλου 64 & Καρτάσου 22 Βέροια,
τηλ. 23310-24484
- 10. ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ Θ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ**
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ-ΘΕΡΜΑΝΣΗ-ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΣ-ΥΓΡΑΕΡΙΟ
Λεωφόρος Στρατού 37 Βέροια, τηλ. 23310-24855
- 11. ΜΟΥΤΑΦΤΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ**
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ "ΝΙΚΟΣ"
Θεσσαλονίκης 36 Βέροια, τηλ. 23310-24344
- 12. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ**
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Πιερίων 51 Βέροια, τηλ. 23310-28950
- 13. ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ**
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΔΑΠΕΔΑ-ΜΟΚΕΤΕΣ-ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΕΣ
Βενιζέλου 64 Βέροια, τηλ. 23310-26723
- 14. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ**
ΚΑΦΕ-ΑΝΑΨΥΧΤΗΡΙΟ
Καλογριά Τριπόταμος Βέροιας, τηλ. 6937 416505
- 15. ΑΦΟΙ ΚΑΛΛΙΑΡΙΔΗ Ο.Ε.**
ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ
7' χλμ. Βέροιας-Νάουσας, τηλ. 23310-98188
- 16. ΛΑΖΑΡΟΣ Θ. ΚΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗΣ-ΦΩΤΕΙΝΗ Μ. ΚΥΡΤΣΙΟΥ**
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
Πλ. Πλατάνων 2, 591 00 ΒΕΡΟΙΑ, τηλ. 23310-21704

ΒΙΒΛΙΑ: Ο,ΤΙ ΠΙΟ ΕΥΠΡΟΣΔΕΚΤΟ ΩΣ ΔΩΡΟ!...

Γράφει ο Ανδρέας Ελ. Ταταριδής

Θα εκμυστηρευθώ δημόσια κάτι δικό μου: όποιο δώρο κι αν λάβω από κάποιον, ως κοινωνικός άνθρωπος, θα χαρώ φυσικά! Αλλά, αν αυτό το δώρο, είναι βιβλίο, ως ελάχιστος πνευματικός άνθρωπος που είμαι, θα χαρώ ιδιαίτερα! Το βιβλίο, από τελεεί για μέαν, ό,τι το καλύτερο, μετά τ' αγαπημένα μου πρόσωπα, που είναι η σύζυγός μου, τα παιδιά μου, τα εγγόνια μου, οι στενοί συγγενείς μου!...

Κι αν μάλιστα αυτό το βιβλίο είναι ποντιακού περιεχομένου κι ενδιαφέροντος θα το "αγκαλιάσω" με περισσή αγάπη και φροντίδα.

Το ποντιακό βιβλίο, λόγω καταγωγής, με ελκύει και με συγκινεί! Στο ποντιακό βιβλίο θα γνωρίσω τον Πόντο "μας", θα γνωρίσω ό,τι δικό "μας", θα γνωρίσω τα δεινοπαθήματα των αδελφών μας ποντίων κατά τον Ξεριζωμό του, θα γνωρίσω, τέλος, την ιστορία "μας"!

Δεν ξέρω πως (=ίσως διότι γράφω στον Τύπο "μας", ίσως διότι πολλοί... "οσμίζονται" αυτή μου την ξεχωριστή αγάπη), αλλά το βέβαιο είναι ότι λαμβάνω "τιμής ένεκεν" πολλά βιβλία ποντιακού περιεχομένου.

Πρόσφατα έλαβα δύο τέτοια βιβλία. Το ένα μάλιστα, με τον ευρηματικό τίτλο "ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΝΑ ΕΙΣΑΙ... ΕΛΛΗΝΟΠΟΝΤΙΟΣ", μου το έστειλε φίλος από την Αθήνα, ο οποίος τυγχάνει Κρητικός και ένθερμος υποστηρικτής των Ποντίων! Αξίζει να τον παρουσιάσω: είναι ο κ. Ιωάννης Σωπασής, από το Ρέθυμνο, κάτοικος Αθηνών, δημοσιογράφος το επάγγελμα και εκλεκτός φίλο-Πόντιος! Μου έστειλε αυτό το βιβλίο και με κατασυγκίνησε η χειρονομία του, διότι ο συγγραφέας του (ονόματι Παρασκευάς Φωτιάδης, Ιστορικός από την τ. Σοβ. Ένωση) απαρτιθμεί με λεπτομέρειες και στοιχεία το τι τράβηξαν και το τι τραβούν οι Ελληνοπόντιοι, που εγκαταλείπουν την τ. Σοβ. Ένωση κι έρχονται στη χώρα των ονείρων τους, την Ελλάδα "τους", την Ελλάδα "μας" κι αντί για στοργή και περιποίηση βρίσκουν ταλαιπωρίες γύρω από την εργασία τους και την εγκατάστασή τους! Βεβαίως η χώρα μας αντιμετωπίζει μύρια όσα προβλήματα και με την πλημυρίδα των λαθρομεταναστών και των γηγενών Ελλήνων, αλλά θα έπρεπε να δείξει περισσότερο ενδια-

φέρον για τους Ελληνοπόντιους της τ. Σοβ. Ένωσης!

Ας είναι!..

Πάντως καλώς έπραξε ο κ. Παν. Φωτιάδης και κατέγραψε σε βιβλίο το δράμα των συμπατριωτών του και συμπατριωτών μας.

Το άλλο βιβλίο, φέρει τον τίτλο "ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ". Συγγραφέας του ένας πολύ-πολύ γνωστός συμπατριώτης μας ο κ. Φάνης Μαλκίδης, Λέκτορας του Πανεπιστημίου Θράκης. Ο κ. Φ. Μαλκίδης είναι πανταχού παρών σε πλείστα όσα έντυπα. Άρθρα του φιλοξενούνται στα πιο -πώς να τα χαρακτηρίσω για να μην παρεξηγηθώ;- δυσεύερα έντυπα, όπως "ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ", "ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ", "ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ", "Ο Αντιφωνητής" Κομοτηνής, κ.ά. Κι όλα του τα άρθρα με σαφές ποντιακό περιεχόμενο! Κι όλα του τα άρθρα για το ΠΟΝΤΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ με Επιστημονική χροιά και σοβαρότητα, που δείχνει άνθρωπο ο οποίος και ξέρει να γράφει και ξέρει τι γράφει!

Έχω αποδελτιώσει πάμπολλα άρθρα του, αλλά βιβλίο δεν κατείχα. Και να τώρα που έλαβα το πιο πάνω βιβλίο του υπό τύπου δώρου, και να τώρα που απόλαυσα αυτή του την Μελέτη, η οποία περιλαμβάνει επτά άρθρα, όλα σχετικά με το ποντιακό ζήτημα, όπως είναι το ζήτημα της Γενοκτονίας των Ποντίων, το ζήτημα των Ελληνοποντίων από την τ. Σοβ. Ένωση, οι Ποντιόφωνοι του σημερινού πόντου κ.α.π.

Βεβαίως και τα δύο πιο πάνω βιβλία αφορούν τους ποντίους γενικά και ειδικά τους ποντίους από τις χώρες της τ. Σοβ. Ένωσης, που έρχονται στη Γη των προγόνων τους, αλλά άλλη χάρη έχει το ένα κι άλλο το άλλο. Σ' ένα σημείο μόνο συμπίπτουν: στο ότι και τα δύο αυτά βιβλία, "ομιλούν" για πόντο και ποντίους! Κι αυτό για μας έχει ιδιαίτερη σημασία και αξία!

Υπ' αυτή την έννοια τα "αγκαλιάσω" και τα δέχθηκα στην "παρέα" μου! Να ναι καλά οι συγγραφείς των, που με έκαναν ν' αγαπήσω ακόμη περισσότερο αυτό το χιλοβασανισμένο στοιχείο που ακούει στο όνομα ΕΛΛΗΝΟΠΟΝΤΙΟΣ!

Τους ευχαριστώ! Και βεβαίως και τους συχαίρω!..

Ανδρέας Ελ. Ταταριδής
Ζάκυνθος